

Regeringens skrivelse

2004/05:95

Sverige i Förenta nationerna 2003-2004

Skr.
2004/05:95

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Harpsund den 10 mars 2005

Göran Persson

Barbro Holmberg
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för Förenta nationernas verksamhet under åren 2003 och 2004, med tonvikt på svensk FN-politik under dessa år. Efter en sammanfattande inledning redovisas aktuella frågor inom ett flertal av FN:s centrala verksamhetsområden såsom fred och säkerhet, nedrustning och icke-spridning, terrorism, utvecklingssamarbete och ekonomiska, sociala och miljörelaterade frågor, humanitära frågor, folkrätt och mänskliga rättigheter samt FN:s finanser. Särskild uppmärksamhet ägnas det pågående arbetet för att reformera FN, där regeringen redogör för ett antal prioriterade områden för att stärka FN:s effektivitet och legitimitet.

1	Förenta nationerna under 2003-2004.....	3
2	Ett mer effektivt och legitimt FN	6
2.1	Högnivåpanelen för hot, utmaningar och förändring.....	7
2.2	Millennieutvecklingsprojektet	8
2.3	Högnivåmötet i september 2005	9
3	Fred och säkerhet.....	10
3.1	Att förebygga väpnade konflikter	10
3.2	Fredsfrämjande insatser	11
3.3	Samarbetet mellan FN och EU för konfliktförebyggande och krishantering.....	13
3.4	Kvinnor, fred och säkerhet.....	14
3.5	Fred och säkerhet i Afrika.....	15
4	Nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen och konventionella vapen.....	16
4.1	Massförstörelsevapen.....	17
4.2	Konventionella vapen	18
5	Terrorism, rättssäkerhet och sanktioner	19
5.1	Terrorism.....	19
5.2	Rättssäkerhet och sanktioner.....	20
6	Utvecklingssamarbetet samt ekonomiska, sociala och miljörelaterade frågor	22
6.1	Utvecklingssamarbetet: millennieutvecklingsmålen och ökad samordning.....	22
6.2	Ekonomiska och handelsrelaterade frågor	23
6.3	Sociala frågor	25
6.4	Internationellt miljösamarbete	31
6.5	Den digitala klyftan.....	32
6.6	Jämställdhet.....	32
6.7	Samarbetet mellan FN och EU inom utvecklingsområdet	33
6.8	Relationerna mellan FN och det civila samhället	33
7	Humanitära frågor	34
8	Mänskliga rättigheter.....	35
9	Folkrätt	37
10	FN:s finanser	39
	Bilaga 1 Svenskt deltagande i FN-ledda fredsfrämjande insatser och andra insatser med FN-mandat per den 31 januari 2005	41
	Bilaga 2 Lista över förkortningar	43
	Utdrag ur protokoll vid regeringsbeslut.....	45

De två år, 2003-2004, som denna skrivelse täcker har varit en intensiv period för Förenta nationerna (FN). I en tid av komplexa konflikter världen över och med omfattande ekonomiska, sociala och miljömässiga problem, har kraven och förväntningarna på FN växt i motsvarande omfattning. FN har ställts inför stora utmaningar och förändrade hot och i sitt anförande vid generalförsamlingens allmänna debatt i september 2003 konstaterade generalsekreterare Kofi Annan att världssamfundet stod inför ett vägskäl – valet stod mellan att antingen fortsätta i gamla spår, eller förändra och modernisera organisationen för att få ett mer effektivt och legitimt FN.

I samband med hanteringen av Irakkonflikten i FN:s säkerhetsråd ifrågasattes från olika håll rådets förmåga att leva upp till rollen som primärt ansvarigt för upprätthållandet av internationell fred och säkerhet. När USA i spetsen för en koalition angrep Irak i mars 2003, utan mandat från säkerhetsrådet, menade en del att FN förlorat sin relevans. I Irak blev FN också en måltavla när högkvarteret i Bagdad utsattes för ett bombdåd i augusti 2003. Men utvecklingen sedan dess har snarast visat på motsatsen. Det står klart – vilket situationen i Irak också visar – att vår tids problem och konflikter kräver multilateralt samarbete och gemensamma lösningar. FN, som det globala och legitima forumet, är det enda alternativet. På det globala planet är Sveriges starka stöd för FN det främsta uttrycket för våra ansträngningar att värna internationell fred, säkerhet och utveckling. FN är unikt eftersom det är den enda organisation som har nästan alla världens länder som medlemmar. Det gör FN till ett oundgängligt forum och en oundgänglig normgivare. Men FN kan bli effektivare. FN måste moderniseras och utvecklas i takt med omvärlden.

Stödet för Kofi Annans uppmaning till reform i september 2003 har varit så gott som enhälligt. Det finns en stor vilja att stärka FN och insikten om att FN måste utvecklas i takt med att de globala hoten förändras är utbredd. En av Kofi Annan tillsatt högnivåpanel presenterade i december 2004 en rapport som innehåller rekommendationer om hur FN kan bemöta de nya globala hoten och vilka institutionella reformer som då kan behövas. Världssamfundet uppmanas att enas kring ett brett säkerhetsbegrepp. Högnivåpanelens rapport kommer tillsammans med en rapport om millennieutvecklingsmålen och generalsekreterarens egen rapport att utgöra huvuddokument för högnivåmötet i september 2005 i anslutning till öppnandet av den 60:e generalförsamlingen.

Detta högnivåmöte är ett avgörande tillfälle för att omsätta den samfälliga viljan till reform i genomgripande och långtgående åtgärder. Regeringen verkar aktivt för framåtblickande beslut som leder till att FN stärks. Samtidigt kan konstateras att det är en grannliga uppgift att nå enighet i hela medlemskretsen om det omfattande reformpaket som nu diskuteras. Frågan om säkerhetsrådets utvidgning är i sig så komplicerad att den innebär ett riskmoment för den bredare processen. Det kommer att krävas både ansträngningar och kompromissvilja bland medlemsstaterna för att nödvändiga beslut ska kunna fattas.

Sverige har sedan länge varit en uttalad förespråkare för reformer och välkomnar nu den möjlighet som tycks finnas för förändring. Regeringen kommer under tiden fram till högnivåmötet i september fortsatt bistå generalsekreteraren i hans ansträngningar att driva processen framåt och särskilt verka för att genomföra en reformering av säkerhetsrådet, generalförsamlingen, det ekonomiska och sociala rådet (ECOSOC) och kommissionen för de mänskliga rättigheterna (MRK). Prioritet kommer också att ges åt stärkandet av icke-våldsprincipen, principen om skyldigheten att skydda, arbetet mot terrorism, nedrustning och rekommendationerna om upprättandet av en fredsbyggande kommission, liksom åt ökade ansträngningar för att uppnå millenieurutvecklingsmålen. Regeringen välkomnar panelens helhetssyn på utveckling och säkerhet, som ligger i linje med den svenska politiken för global utveckling.

Ett intensivt arbete för att samla stöd för de nödvändiga reformerna pågår i den nordiska kretsen, inom Europeiska unionen, i vängrupper, genom bilaterala samtal, särskilt med u-länder, och i direktkontakt med FN.

FN:s säkerhetsråd har det primära ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Regeringen vill se ett legitimt och effektivt säkerhetsråd som tar sitt fulla ansvar. Sammansättningen av rådet måste bättre spegla att världen har förändrats sedan 1945. Sedan FN-stadgan antogs har antalet medlemsstater flerdubblats och ett antal länder i regioner som Afrika, Asien och Latinamerika har utvecklats till viktiga politiska och ekonomiska aktörer. Sverige anser att dessa stater bör få en roll i säkerhetsrådet som motsvarar deras växande betydelse, vilja och möjlighet att bidra till FN:s arbete. Genom en utvidgning skulle säkerhetsrådets legitimitet och relevans säkerställas och genom att begränsa vetorätten kan dess effektivitet förbättras.

En målsättning är också att få till stånd en revitalisering av generalförsamlingen, som måste ta sig an relevanta aktuella frågor istället för att ägna tid åt repetitiva och resultatlösa diskussioner. ECOSOC måste reformeras så att det blir ett verkningsfullt globalt forum och bidrar till att förverkliga millennieurutvecklingsmålen.

Skyddet för individers säkerhet måste förstärkas. Det primära ansvaret för människors säkerhet måste alltså ligga på den suveräna staten. Men stater kan, vilket historien visat, vara ovilliga eller oförmögna att stoppa övergrepp. Då måste det internationella samfundet agera. Av FN-stadgan följer att säkerhetsrådet måste ta sitt ansvar för att förhindra folkmord, massmord och etnisk rensning. I de fall säkerhetsrådet inte tar detta ansvar måste det, efter en bedömning av de politiska och folkrättsliga aspekterna, övervägas vad som på andra sätt kan göras för att i akuta lägen rädda människor från grova övergrepp. Denna skyldighet att skydda är ett gemensamt ansvar.

Kampen mot terrorism kräver långsiktigt internationellt samarbete med full respekt för mänskliga rättigheter och rättstatens principer. Regeringen kommer att verka för en starkare roll för FN i detta arbete. I rapporten från den av generalsekreterarens tillsatta högnivåpanelen görs ett försök att driva frågan om en definition av begreppet terrorism framåt. En sådan gemensam definition av terrorism skulle välkomnas av regeringen och underlätta en allmän konvention om terrorism. Mycket av svenskt fokus kommer under den kommande perioden att ligga på

åtgärder mot terrorism och ett fortsatt utvecklande av sanktionsinstrumenten. Regeringen har fortsatt att verka aktivt för att förbättra rättssäkerheten vid internationella sanktioner mot enskilda och i slutrapporten från Stockholmsprocessen ges konkreta förslag för att förbättra FN:s sanktionsinstrument.

Att främja nedrustning och ickespridning av massförstörelsevapen och konventionella vapen har under perioden fortsatt att vara en väsentlig del av svensk utrikespolitik. Sverige har spelat en aktiv roll inom *Ny Agenda*-koalitionen för att driva frågan om kärnvapenedrustning framåt. Inom området konventionella vapen har Sverige bl.a. agerat för bättre samordning av minhantering. En resolution om inhumana vapen läggs årligen fram i generalförsamlingen.

Behovet av fredsfrämjande insatser har ökat under de senaste åren, och FN leder för närvarande 17 insatser med sammanlagt ca 75 000 personer. Förväntningarna och kraven växer på FN, inte minst då också insatsernas karaktär har förändrats. Mandaten har blivit multifunktionella och inkluderar såväl traditionella säkerhetshöjande åtgärder som långsiktig återuppbyggnad och utvecklingsinsatser. Missionerna arbetar ofta i komplexa och farliga miljöer där skydd av civila ingår som en komponent. De breddade mandaten pekar på behovet av att i FN överbrygga gapet mellan kort- och långsiktiga insatser eller, uttryckt i institutionella termer, det gap som uppstår när en konflikt lämnar säkerhetsrådets hantering till dess att den återfinns på ECOSOC:s bord. Reformförslaget om en fredsbyggande kommission är tänkt att överbrygga detta gap.

Det krävs ökade insatser för långsiktigt konfliktförebyggande. Sambandet mellan t.ex. fattigdom och förekomsten av konflikter är tydligt. Sveriges stöd till de olika FN-organens arbete inom ramen för millennieutvecklingsmålen är därför en viktig del i vårt arbete för konfliktförebyggande. Regeringen har också på andra sätt verkat för att förbättra FN:s förmåga att förebyggande väpnade konflikter på ett mer effektivt och systematiskt sätt.

FN:s samarbete med regionala organisationer har utökats, vilket också ställer krav på FN att stödja framförallt afrikanska aktörer i den fredsfrämjande verksamheten. Samarbetet mellan EU och FN inom konfliktförebyggande och krishantering har intensifierats till följd inte minst av initiativ tagna under det svenska EU-ordförandeskapet. Flera steg har tagits för att konkretisera formerna för hur t.ex. EU kan stödja FN:s fredsfrämjande insatser.

Jämställdhetsperspektivet inkluderas numera tydligare i mandaten för FN:s fredsfrämjande insatser, ett resultat av säkerhetsrådets resolution 1325 som antogs år 2000 och vars genomförande har haft Sverige som en viktig tillskyndare. Kvinnor ska involveras i fredsprocesser och fredsfrämjande insatser och skyddet för kvinnors rättigheter ska stärkas.

Regeringen vill ta vara på folkrörelsernas engagemang i arbetet för att reformera och stärka FN. Dag Hammarskjöld-jubileet är ett sådant tillfälle. Det seminarium Sverige om FN-reformer som Sverige tillsammans med Norge arrangerar i april 2005 kommer att möjliggöra fortsatta diskussioner.

Kampen mot fattigdomen i alla dess dimensioner har sedan länge haft en central plats i FN:s verksamhet. Tack vare millennieutvecklingsmålen

och den växande insikten om kopplingen mellan säkerhet och utveckling har FN:s bidrag till fattigdomsbekämpning fått allt större uppmärksamhet. Den finansiella basen för FN:s utvecklingssamarbete, vilken bygger på frivilliga bidrag, har också stärkts under de senaste åren. Sverige hör till de länder som höjt sina bidrag till FN:s fonder och program. Finansieringen behöver dock stärkas ytterligare och ges större förutsägbarhet. Den ökade fokuseringen på fattigdomsbekämpning har resulterat i växande krav på en effektivisering av FN:s operationella verksamhet. En del resultat har uppnåtts i form av ett mer enhetligt och rationellt FN-agerande på landnivå, men mer behöver göras i denna riktning. FN har ytterligare viktiga uppgifter i att via sina fackorgan bl.a. sprida kunskap, erbjuda expertstöd till medlemsländerna och utgöra forum för mellanstatligt samarbete och förhandlingar. Detta är avgörande för en rättvis och hållbar global utveckling.

FN har en grundläggande och unik uppgift att leda och samordna internationella humanitära insatser. Den globala humanitära verksamheten har de senaste åren knutits allt närmare FN:s säkerhetspolitiska dagordning i takt med att denna breddats. Sverige, som är en av de största humanitära biståndsgivarna, verkar för att stärka den internationella humanitära samordningen och förbättra säkerheten för humanitär personal.

Moderniseringen och reformeringen av FN fordrar också att interna arbetsmetoder och ledning i ökad utsträckning präglas av öppenhet, ansvarstagande och tydliga former för uppföljning och kontroll. Regeringen har verkat i denna riktning genom att bl.a. stödja arbetet med att införa resultatstyrd budgetering för organisationen. Det är angeläget att pågående utredningar om *Oil for Food*-programmet i Irak slutförs och att deras resultat kan ligga till grund för ytterligare åtgärder för förbättrade arbetsformer. FN:s internrevision (OIOS) har en central roll att spela och regeringen har därför bl.a. verkat för att stärka denna funktion. De anklagelser om sexuellt utnyttjande som riktats mot FN:s fredsbevarande insatser måste också leda till intensifierade ansträngningar för att förhindra och hantera sådana former typ av oacceptabelt agerande. Här har FN:s medlemsstater ett särskilt ansvar.

Det sker en omfattande EU-samordning inom flera av FN:s centrala verksamhetsområden såsom fred och säkerhet, mänskliga rättigheter samt nedrustning och icke-spridning. Genom att agera i EU kan Sverige få större genomslag för angelägna frågor och ett starkare inflytande över FN:s arbete. Under perioden har EU-länderna fört ingående diskussioner om reformeringen av FN, konfliktområden såsom Mellanöstern och Afrika, förbättring av säkerheten för FN:s personal, samarbetet mellan EU och FN för krishantering, stärkande av folkrätten, icke-spridning av massförstörelsevapen och en rad andra aktuella FN-frågor.

2 Ett mer effektivt och legitimt FN

Reformansträngningarna har fortsatt att dominera FN:s dagordning under den 58:e och den nu pågående 59:e generalförsamlingen. Vid sidan av fortsatta diskussioner om institutionella reformer tycks det finnas en

framväxande samsyn bland medlemsstaterna om att FN måste moderniseras och utvecklas för att bättre kunna hantera dagens förändrade säkerhetsbild. Som garant för internationell fred och säkerhet måste FN ges möjlighet och resurser att hantera nya hot och utmaningar, alltifrån terrorism, organiserad brottslighet och massförstörelsevapen till smittosamma sjukdomar, fattigdom och miljöförstöring.

Generalsekreterare Kofi Annans pådrivande roll är central för reformarbetet. I sitt tal i generalförsamlingens allmänna debatt i september 2003 pekade generalsekreteraren på organisationens utmaningar och det vägskalet vi står inför: antingen moderniseras FN eller så misslyckas vi med att finna lösningar till de globala utmaningarna. Generalsekreteraren framhöll tydligt medlemsstaternas ansvar att fatta beslut om ett stärkt FN. Genom talet fördes ny energi in i reformprocessen och medlemsstaternas inlägg i de allmänna debatterna under den 58:e och den 59:e sessionen uttryckte också stöd för reformer.

Trots den ökande förståelsen för behovet av reformer fortsatte det formella reformarbetet i FN-högkvarteret att under 2003 och 2004 präglas av motsättningar. I den arbetsgrupp som behandlar reform av generalförsamlingen lades en rad konstruktiva förslag. Den resolution (58/315) som antogs i slutet av den 58:e sessionen får dock betecknas som en begränsad framgång eftersom de flesta frågorna sköts på framtiden. Under den innevarande 59:e sessionen har den svenske FN-ambassadören tillsammans med fyra personer med särskilt uppdrag att bidra till och underlätta arbetet för generalförsamlingsreformer. Inte heller i arbetsgruppen om säkerhetsrådsreformer nåddes några avgörande framgångar. I huvudsak upprepades redan kända positioner. I ett nationellt inlägg hösten 2004 betonade Sverige behovet av en utvidgning av säkerhetsrådet och en begränsning av vetorätten.

2.1 Högnivåpanelen för hot, utmaningar och förändring

För att komma bort från motsättningarna i de befintliga reformarbetsgrupperna skapade generalsekreteraren en process utanför de formella förhandlingarna. Efter hans tal i generalförsamlingen i september 2003 tillsattes en oberoende panel, den så kallade högnivåpanelen. Panelen fick i uppdrag att undersöka dagens hot och utmaningar för det internationella samfundet samt att ge rekommendationer om de förändringar av FN som – enligt panelen – krävs för att hantera dessa. Panelen bestod av 16 mycket erfarna medlemmar med bred geografisk representation.

I december 2004 överlämnades panelens rapport ”*A More Secure World: Our Shared Responsibility*” (A/59/565) till generalsekreteraren. Rapporten innehåller 101 konkreta rekommendationer för hur FN kan stärkas för att bättre möta dagens hot och utmaningar. De hot som analyserades är inom- och mellanstatliga konflikter, terrorism, massförstörelsevapen, organiserad brottslighet samt ekonomiska och sociala frågor, såsom fattigdom, sjukdomar och miljöförstöring. Vidare behandlas frågor om våldsanvändning, fredsbevarande och fredsbyggande. Regeringen har välkomnat innehållet i rapporten som i

allt väsentligt motsvarar de högt ställda svenska förväntningarna på reform som funnits alltsedan 1990-talet.

Högnivåpanelens rapport kan betecknas som ett initiativ till ett stärkt kollektivt säkerhetssystem. Dess förslag breddar säkerhetsbegreppet genom att binda samman säkerhetsfrågor och långsiktig utveckling och att väva ihop maktfördelning och rättsprinciper.

De institutionella reformer som föreslås syftar till ett stärkt FN som bättre kan ta ansvar för säkerhet och hållbar utveckling. För regeringen är det särskilt angeläget att rekommendationerna om reformer av säkerhetsrådet, generalförsamlingen, det ekonomiska och social rådet (ECOSOC) och kommissionen för de mänskliga rättigheterna (MRK) genomförs. Regeringen vill se ett legitimt och effektivt säkerhetsråd som tar sitt fulla ansvar för internationell fred och säkerhet och vars sammansättning är mer representativ. Sedan stadgans tillkomst har ett antal länder i regioner som Afrika, Asien och Latinamerika utvecklats till särskilt viktiga ekonomiska och politiska aktörer, som bör få en roll i säkerhetsrådet som speglar deras växande betydelse, vilja och möjlighet att bidra till FN:s arbete. Säkerhetsrådet behöver också bli mer effektivt, varför regeringen verkar för att begränsa användandet av vetoätten. I högnivåpanelens rapport föreslås två alternativa modeller för utvidgning, som båda uppfyller det principiella målet om ett mer representativt säkerhetsråd. Från svensk sida fästs den största vikt vid att ett beslut om utvidgning fattas i samband med årets högnivåmöte.

Högnivåpanelen föreslår att ett nytt fredsbyggande organ med uppgift att hantera övergångsfasen mellan akut krishantering och långsiktig utveckling ska upprättas, en tanke som förts fram av bl.a. Sverige. Regeringen arbetar för att panelens rekommendation om en sådan fredsbyggande kommission ska få gehör bland övriga medlemsländer och bidrar till dess vidareutveckling.

Regeringen kommer också att ge särskild prioritet till stärkandet av icke-våldsprincipen, nedrustning och arbetet mot terrorism. En viktig fråga där regeringen stödjer panelens rekommendationer är den framväxande uppfattningen om en skyldighet att skydda, ett ansvar som i första hand åvilar territorialstaten, men som i andra hand också ligger på det internationella samfundet. Regeringen kommer också att vara pådrivande för att vidareutveckla och bygga vidare på panelrapportens förslag om fattigdomsbekämpning och miljö samt om reformer av ECOSOC och generalförsamlingen. Därtill saknas ett rättighetsperspektiv i rapporten, t.ex. vad gäller barn och kvinnor, varför regeringen agerar för att dessa perspektiv ska integreras i det fortsatta arbetet.

2.2 Millennieutvecklingsprojektet

FN:s generalsekreterare tillsatte 2002 millennieutvecklingsprojektet, en grupp med uppdrag att utarbeta en praktisk plan för hur millennieutvecklingsmålen ska vara uppnådda år 2015. Över 250 internationella forskare och experter presenterade i januari 2005 sitt resultat i rapporten *”Investing in development”*.

Rapporten fastslår att det med gemensamma globala insatser från både utvecklade och utvecklingsländer är möjligt att uppnå millennieutvecklingsmålen till 2015. I rapportens tio huvudrekommendationer sägs bl.a. att målen bör integreras i existerande planeringsinstrument på nationell nivå (fattigdomsbekämpningsstrategier, PRSP) och att en stor del av ansvaret för genomförandet ligger på det mottagande landet som måste dels få ett tydligt ägarskap i processen, dels involvera det civila samhället. Vidare kommer det enligt rapporten att krävas en fördubbling av det internationella biståndet, utöver de resurser som kan genereras på nationell nivå. Rapporten föreslår också att länder med gott styrelseskick och respekt för mänskliga rättigheter (*fast track*-länder) ska premieras i biståndsatsningar och att ett antal insatser som kan ge snabba resultat (*quick wins*) ska genomföras omgående. Rapporten har ett tydligt jämställdhetsperspektiv.

Den svenska regeringen stödjer flera av huvudtankarna i millennieutvecklingsprojektets rapport. Samtidigt kan hållbarheten i ansatsen ifrågasättas. Rapporten har en bristfällig behandling av länder som befinner sig i återuppbyggnadsfasen efter en konflikt eller av annan anledning inte lever upp till de krav som ställs för att premieras i biståndsatsningarna. Den utgör dock ett viktigt bidrag till den fortsatta diskussionen om hur millennieutvecklingsmålen ska uppnås.

2.3 Högnivåmötet i september 2005

Ett avgörande tillfälle för reformarbetet och ansträngningarna för att nå millennieutvecklingsmålen blir det högnivåmöte på stats- och regeringschefsnivå som äger rum inom ramen för FN:s 60:e generalförsamling i september 2005. Generalsekreteraren har genom högnivåpanelens och millennieprojektets rapporter förberett vägen för avgörande reformbeslut vid mötet. Under andra halvan av mars väntas generalsekreteraren presentera sin egen rapport inför högnivåmötet med förslag inom utvecklings- och reformområdena.

För att nå konkreta framsteg krävs sedan att de 191 medlemsstaterna tar sitt ansvar och fattar nödvändiga beslut. Regeringen ska aktivt verka för ett konstruktivt och framåtblickande högnivåmöte som antar en bred strategi för utvecklingsfrågorna och fattar beslut som leder till ett stärkt FN. Samtidigt kan konstateras att det är en grannliga uppgift att nå samförstånd i hela medlemskretsen kring det omfattande reformpaket som nu diskuteras. Att omvandla ett allmänt stöd för behovet av reform till enighet kring konkreta åtgärder innebär svårigheter. Det kommer att krävas stora ansträngningar och en utbredd kompromissvilja för att möjliggöra så långtgående och genomgripande beslut som regeringen strävar efter.

Det omfattande förberedelsearbete som pågår inför högnivåmötet kommer att intensifieras ytterligare när generalsekreteraren presenterat sin rapport. Sverige tar aktiv del i detta arbete och agerar bl.a. inom den nordiska kretsen, i EU, genom kontakter med FN, i bilaterala samtal och inom ramen för olika vängrupper för att stödja reformansträngningarna. Det svenska engagemanget manifesteras genom att ambassadör Jan Eliasson i juni 2005 väljs till president för FN:s generalförsamling.

FN:s freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet fortsätter att växa, både i volym och komplexitet. Parallellt med dessa ökande förväntningar och krav på FN:s förmåga att förebygga och hantera väpnade konflikter och komplexa kriser har regionala och subregionala aktörer som EU, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), försvarsalliansen Nato, Afrikanska unionen (AU) och den västafrikanska samarbetsorganisationen ECOWAS tagit ett större ansvar för fred och säkerhet. I flera fall svarar en regional organisation för genomförandet av en insats som har ett mandat från FN:s säkerhetsråd. För FN innebär denna utveckling dels intensifierat operativt samarbete, dels ökade krav på stöd till framför allt de afrikanska organisationer som nu bygger upp sin krishanteringsförmåga. Från svensk utgångspunkt är båda dessa uppgifter lika angelägna, samtidigt som det är viktigt att FN:s och säkerhetsrådets övergripande ansvar för internationell fred och säkerhet består.

Genom ökat samarbete mellan olika aktörer skapas också förutsättningar för att på ett bättre, mer förutsägbart och mer hållbart sätt hantera FN:s och det övriga internationella samfundets engagemang under övergången från akut krishantering till fredsbyggande och långsiktig utveckling. Högnivåpanelens förslag om en fredsbyggande kommission syftar till att ytterligare förbättra detta arbete, som berör såväl finansiella som organisatoriska frågor.

3.1 Att förebygga väpnade konflikter

FN:s generalsekreterare har under perioden 2003-2004 lyft fram konfliktförebyggande som en av huvudprioriteringarna för FN. Generalförsamlingen antog den 3 juli 2003 resolution 57/337 om förebyggande av väpnade konflikter. Sverige var ledande i de långa och hårda förhandlingar som föregick resolutionens antagande. Generalsekreteraren kommer att presentera en uppföljningsrapport till denna resolution, sannolikt i maj 2005.

Mekanismerna för konflikthantering och konfliktförebyggande har stärkts. FN:s avdelning för politiska frågor (DPA) har det övergripande ansvaret för konfliktförebyggande frågor inom sekretariatet, men effektivt förebyggande kräver ett integrerat arbetssätt som involverar stora delar av FN-systemet. 1995 tillskapades därför en mekanism (FN:s *Framework Team for Coordination*) för att främja sådan samsyn och förbättra den interna samordningen. Under de senaste åren har fokus legat på tidig varning och agerande för att förebygga väpnade konflikter, ett område där denna samordningsmekanism fungerar som en katalysator genom att uppmärksamma potentiella krisområden och initiera förebyggande insatser. Sverige har fortsatt att ge starkt stöd till arbetet som under perioden har utvecklats till att bli mer operativt och välfungerande. Samtidigt står det klart att ytterligare ansträngningar krävs för att det internationella samfundet ska kunna agera förebyggande på ett mer systematiskt och effektivt sätt. Fortsatt starkt stöd har därför också givits till andra delar av det reformarbete för konfliktförebyggande

som pågår inom FN-systemet. Tillsammans med andra länder har Sverige vidare verkat för att det förebyggande perspektivet och vikten av samordning har beaktats i framtagande av resolutioner och rapporter inom relevanta områden. Civila samhällets roll i arbetet för att förebygga väpnade konflikter har betonats.

Sverige har fortsatt vara pådrivande i uppföljningen och genomförandet av det program för förebyggande av väpnade konflikter som antogs av Europeiska rådet i Göteborg 2001. Samarbetet mellan FN och regionala organisationer, framför allt EU, utgör där ett centralt tema.

Det förebyggande synsättet återspeglas i högnivåpanelens rapport, som systematiskt argumenterar för att FN:s förmåga att agera förebyggande bör stärkas. Bland de konkreta rekommendationerna föreslås bl.a. en mer effektiv hantering av konfliktorsaker, en förstärkning av FN:s resurser och ett närmare samarbete mellan olika aktörer, inklusive regionala organisationer och det civila samhället. Regeringen stödjer det tydliga fokus på konfliktförebyggande som därmed förs in i reformansträngningarna.

3.2 Fredsfrämjande insatser

Antalet internationella fredsfrämjande insatser har fortsatt att öka kraftigt de senaste åren. Vid slutet av år 2004 ledde FN:s avdelning för fredsbevarande verksamhet (DPKO) 17 fredsinsatser som totalt omfattade ca 75 000 personer från ett hundratal länder. Merparten av dem tjänstgör i militära förband, men därutöver finns också en stor och växande andel militärobservatörer, civilpoliser och annan civil internationell och lokalanställd personal. Ett år tidigare, vid utgången av 2003, var motsvarande siffra 55 000. Ökningen uppgår till drygt 35 procent. Parallellt med denna kvantitativa ökning blir insatserna allt mer komplexa och krävande. Utvecklingen mot s.k. multifunktionella insatser har fortsatt och flera av FN:s fredsfrämjande operationerna inkluderar nu såväl traditionella säkerhetshöjande åtgärder som återuppbyggnad och stärkande av rättssamhället, långsiktig återuppbyggnad och utveckling. Särskild uppmärksamhet har i sammanhanget ägnats behovet om avväpning, demobilisering och återintegrering (DDR) av soldater, för att skapa förutsättningar för en varaktig fred.

De breda mandaten återspeglas direkt i insatsernas sammansättning. Vid sidan av militära förband ingår vanligen militärobservatörer, civilpoliser, expertis inom rättsstatsområdet och mänskliga rättigheter, jämställdhetsrådgivare och andra civila personalkategorier i en multifunktionell fredsbevarande operation.

För att hantera bredden i uppgifterna behövs förstärkta utbildningsinsatser och ett mer integrerat arbetssätt under förberedelser inför och genomförande. Genom gemensamma planeringsprocesser och arbetsgrupper med brett deltagande från FN-systemets olika delar kan gränsöverskridande frågor som skydd av barn, reform av säkerhetssektorn, jämställdhet och säkerhet för FN:s personal och installationer hanteras bättre och mer effektivt.

De multifunktionella insatserna ger möjlighet för FN och det internationella samfundet att på ett bättre sätt bidra till hållbar fred och

utveckling, men ställer samtidigt mycket omfattande krav. Såväl FN som enskilda länder och organisationer som bidrar till FN:s fredsmissioner måste i snabb takt anpassa sig till utvecklingen mot en helhetssyn på kriser och konflikter. Frågan om hur många parallella insatser som FN kan och bör ha kapacitet att hantera har väckts, bl.a. i ljuset av arbetsfördelningen mellan t.ex. FN och regionala organisationer. För medlemsländerna innebär utvecklingen t.ex. att nya personalkategorier behöver utbildas för att kunna delta i internationella insatser. För att stärka FN:s operativa förmåga, utveckla samarbetet med regionala organisationer och förbättra de interna arbetsformerna, föreslås ytterligare åtgärder för att möta ökande förväntningar och krav. Därmed fortsätter också genomförandet av det omfattande reformpaket som introducerades genom Brahimirapporten år 2000 och som återspeglas i högnivåpanelens rekommendationer.

Inom ramen för det särskilda utskottet för fredsbevarande operationer (C34) har Sverige under perioden agerat nationellt och genom EU för att få gehör för förslag om att t.ex. stärka arbetet med fredsbyggande, utveckla formerna för samarbete och samverkan och systematiskt integrera jämställdhetsaspekterna i de fredsfrämjande insatserna. C34 utgör ett viktigt forum för dialog med t.ex. de stora truppbidragande länderna om frågor för rör FN:s fredsfrämjande verksamhet.

Sverige är medlem i Shirbrig, en multinationell snabbinsatsstyrka skapad för att möta FN:s behov av förband med kort beredskapstid. Shirbrig har under perioden givit stöd till den västafrikanska samarbetsorganisationen ECOWAS och dess planering för en fredsbevarande insats i Elfenbenskusten. Shirbrigs planeringselement har också bistått FN inför etableringen av insatsen i Liberia (UNMIL) med en förtrupp för uppbyggnad av insatsens högkvarter.

Genom projektet *Challenges of Peace Operations* bidrar Sverige till en fortsatt debatt om stärkandet av det internationella samfundets förmåga att genomföra multifunktionella fredsfrämjande insatser. Projektets andra fas inleddes i januari 2003 med Folke Bernadotteakademien som internationell samordnare och nationell huvudman. Slutrapporten ska presenteras under hösten 2005 och förutses innehålla konkreta rekommendationer med betoning på samordning och samverkan. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas åt frågor som regionala organisationers roll och rättsstatens principer. Folke Bernadotteakademien bedriver även utbildning och annan verksamhet som syftar till att stärka den svenska och internationella förmågan att bidra till komplexa fredsinsatser.

Regeringen har tagit initiativ till att förbättra de program som syftar till att avvärpa, demobilisera och återanpassa f.d. soldater till ett samhälle i fred och återuppbyggnad (DDR-program). Initiativet, kallat *Stockholm Initiative on DDR*, samlar representanter från regeringar, internationella organisationer och finansieringsinstitut för att utarbeta rekommendationer för hur exempelvis fredsavtal och mandat bör formuleras, hur finansieringen av programmen bör skötas och hur själva återintegreringsfasen, som ofta är den mest problematiska, bör hanteras.

Allt sedan FN:s första fredsbevarande insats år 1948 har Sverige bidragit med personal. Drygt 80 000 svenskar beräknas genom åren ha deltagit i fredsfrämjande operationer. Sverige deltar för närvarande med

trupp, militärobservatörer och/eller civilpoliser i 11 av de 17 pågående FN-insatserna (se bilaga 1). Utgångspunkten för engagemanget för internationell fred och säkerhet är att Sverige bör ha beredskap att delta i olika typer av civila, militära och multifunktionella insatser inom ramen för olika organisationer, samt eftersträva en bred geografiskt spridning. I takt med den ökade internationaliseringen har vikten av ett globalt engagemang som inte begränsas till vårt eget närområde ökat.

Sedan mitten av mars år 2004 deltar Sverige med ett mekaniserat skyttekompani på ca 235 personer i FN:s insats i Liberia, UNMIL. Förbandet ingår i den irländska bataljonen och därmed i UNMIL:s styrkereserv. Det svenska förbandet bidrar till att upprätthålla lag och ordning samt visa kraftfull FN-närvaro i hela insatsområdet. FN-missionen i Liberia har ett multifunktionellt mandat vilket möjliggör ett helhetsgrepp på säkerhet, utveckling och återuppbyggnad av landet. UNMIL är därmed ett tydligt exempel på den nya typen av breda insatser vilka blir allt vanligare.

En svensk flygfältsenhet om ca 90 personer deltog i FN:s insats i Demokratiska Republiken Kongo (MONUC) från maj år 2003 till juni år 2004. Det svenska förbandet ansvarade för driften av en flygplats i staden Kindu. Denna uppgift har nu överlämnats till en civil aktör. Sverige deltog vidare i EU:s krishanteringsstyrka i Ituridistriktet i östra DR Kongo (operation Artemis) under sommaren 2003, till stöd för FN.

Huvuddelen av det svenska deltagandet med trupp i internationella fredsfrämjande insatser har de senaste åren koncentrerats till Balkan. För närvarande deltar Sverige med trupp i både EU:s militära krishanteringsinsats Althea i Bosnien och Hercegovina samt Nato-ledda KFOR i Kosovo. Sverige bidrar även med trupp till den Nato-ledda insatsen ISAF i Afghanistan. Samtliga dessa tre insatser vilar på FN-mandat och är exempel på hur regionala organisationer tar ett ökande ansvar för internationell fred och säkerhet.

Sverige deltar i ökad utsträckning med civilpoliser i fredsfrämjande operationer och har för närvarande en resurs på ca 170 poliser som kan delta i internationella insatser. I dag uppgår det svenska bidraget till FN:s insatser till ungefär 50 civilpoliser, varav majoriteten tjänstgör i FN-missionen i Kosovo, UNMIK. Därtill deltar ett 30-tal svenska militärobservatörer i olika insatser runt om i världen. Sverige har även bidragit med en militärrådgivare till FN:s kontor för Västafrika, UNOWA. UNOWA är ett utmärkt exempel på ökad samverkan mellan olika FN-insatser i en region för att därigenom bättre kunna möta gränsöverskridande problem, såsom handel med lätta vapen.

3.3 Samarbetet mellan FN och EU för konfliktförebyggande och krishantering

Samarbetet mellan FN och EU för konfliktförebyggande och krishantering intensifierades under det svenska EU-ordförandeskapet 2001. Därefter har ett flertal steg tagits för att konkretisera formerna för ökat stöd och samordning. I september 2003 antogs en gemensam EU-FN-deklaration som identifierar fyra prioriterade områden för fördjupat samarbete: planering, utbildning och övning, kommunikation och

erfarenhetshandling. En gemensam styrkommitté med deltagande från framför allt FN-sekretariatet och EU:s rådssekretariat har etablerats. De för konkreta diskussioner om t.ex. specifika konfliktområden och former för gemensamma undersökningsmissioner. Under hösten 2004 beslutade EU att genomföra en gemensam övningsaktivitet i syfte att ytterligare förbättra formerna för hur EU kan samarbeta med FN för att stärka den gemensamma internationella krishanteringsförmågan. Parallellt har en dialog om konfliktförebyggande och tidig förvarning initierats mellan FN och EU-kommissionen. Sverige har varit en aktiv pådrivare av arbetet och har bl.a. efterlyst ökat fokus på jämställdhetsfrågorna och genomförandet av säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet.

De militära snabbinsatsstyrkor som nu utvecklas inom EU ska även kunna bidra till att stärka FN:s fredsfrämjande kapacitet. EU ska t.ex. under en inledningsperiod kunna svara för den internationella säkerhetsnärvaron i ett konfliktområde, för att därefter lämna över det mera långsiktiga engagemanget till FN. Denna utveckling välkomnas i rapporten från den av generalsekreterarens tillsatta högnivåpanelen. Genom det svenska initiativet om civila snabbinsatsstyrkor inom EU utvecklas möjligheten till ökat samarbete även på det civila krishanteringsområdet.

De viktigaste framstegen har gjorts i konkreta konfliktområden. Vid sidan av den militära EU-insatsen Artemis sommaren 2003 märks t.ex. EU:s stöd till en integrerad polisinsats i DR Kongo och till en gemensam undersökningsmission till Burundi. Vidare förbereder EU en rådgivande polismission för DR Kongo (EUPOL Kinshasa), som ska genomföras inom ramen för FN-insatsen MONUC:s övergripande stöd till landet. De gemensamma ansträngningarna mellan EU, FN och Afrikanska Unionen för att hantera konflikter i Darfur i västra Sudan är ytterligare ett exempel på konkret samarbete. Det samma gäller EU:s civila polismission i Bosnien och Hercegovina (EUPM), som är en efterföljare till FN:s polisinsats.

3.4 Kvinnor, fred och säkerhet

Genomförandet av säkerhetsrådets resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet har fortsatt under 2003 och 2004 med Sverige som aktiv påskyndare. Även om mycket återstår för att fullt ut genomföra resolutionen, både inom FN-systemet och i medlemsländerna, har framsteg gjorts. Jämställdhetsperspektivet inkluderas numera tydligare i mandaten för FN:s fredsfrämjande insatser och flertalet operationer har en jämställdhetsrådgivare. Under förhandlingen av mandatet för FN:s insats i Liberia (UNMIL) bidrog svenska ansträngningar till att insatsen även har till uppgift att ta särskild hänsyn till kvinnors och flickors rättigheter och behov. En jämställdhetsrådgivare har tillsatts på FN:s avdelning för fredsbevarande operationer och Sverige argumenterar för att motsvarande funktion borde finnas även i andra delar av FN-systemet. Som ett resultat av det ökande antalet anklagelser om sexuellt utnyttjande av framför allt kvinnor och flickor som riktats mot personal i FN:s fredsfrämjande insatser har generalsekreteraren påskyndat ett omfattande

arbete för att förhindra och hantera sådana former av oacceptabelt agerande. En särskild representant har tillsatts för att identifiera nödvändiga åtgärder, både inom FN-systemet och av de länder som bidrar med personal till FN-operationerna. Regeringen understryker kontinuerligt vikten av detta arbete.

I det nationella anförande som Sverige höll vid säkerhetsrådets öppna debatt om resolutionens genomförande i oktober 2004 framfördes ett antal förslag för att ytterligare stärka FN:s kapacitet samt för att inskräpa medlemsländernas ansvar i frågor som rör t.ex. utbildning inför fredsbevarande insatser. Stort stöd finns för vikten av att både förbättra kvinnors fullvärdiga och lika deltagande i fredsprocesser och att beakta kvinnors och flickors särskilda behov och rättigheter.

Sverige har givit ekonomiskt stöd till ett antal projekt som rör genomförandet av resolution 1325 (2000), däribland utvecklingen av ett utbildningspaket om jämställdhet och olika aspekter av fredsfrämjande samt en internationell konferens om jämställdhet, internationell rätt och rättvisa som anordnades av Unifem och det internationella juristnätverket *International Legal Assistance Consortium* (ILAC). Som medlem av den internationella vängruppen för 1325 har Sverige tillsammans med likasinnade länder givit politiskt stöd till ansträngningarna för att nå målen i resolutionen. I oktober stod Sverige värd för ett möte med jämställdhetsrådgivarna i FN:s fredsbevarande insatser. För att intensivt försvåra det svenska arbetet med resolutionen nationellt såväl som i FN, EU och andra regionala organisationer, har en interdepartemental arbetsgrupp tillsatts, som bl.a. har till uppgift att utarbeta en nationell handlingsplan.

3.5 Fred och säkerhet i Afrika

Säkerhetsrådet fattade under hösten 2004 ett sällsynt beslut då man valde att förlägga ett av rådets möten till Nairobi. På dagordningen för detta unika möte fanns bl.a. fredsprocesserna i Sudan, Somalia och Stora sjöregionen. 2003 utnämnde generalsekreteraren en särskild rådgivare med ansvar för Afrika. Den särskilde rådgivaren och dennes stab ska bistå generalförsamlingen och säkerhetsrådet i frågor som rör Afrika och har därtill ett särskilt ansvar för att förbättra kopplingen mellan fred och utveckling inom FN-systemet.

FN:s verksamhet i Afrika har kännetecknats av att säkerhetsrådet tydligt erkänt sambanden mellan utveckling och fred, något som återspeglats i de breda, multifunktionella mandat för FN:s fredsfrämjande insatser i regionen. Att säkerhetsrådet anlägger detta breda perspektiv är ett viktigt steg, men svårigheterna att omsätta det i praktiken har många gånger varit stora. Gapet mellan akut krishantering, fredsbyggande och utveckling måste överbryggas. En sådan utveckling måste bygga på ökad samverkan mellan olika delar av FN-systemet. Säkerhetsrådet bör använda kompetensen inte bara hos avdelningen för fredsbevarande operationer (DPKO) utan också hos andra FN-organ vars mandat är mer inriktat på utvecklingsfrågor. Utnämningen av den särskilde rådgivaren för Afrika är ett steg i denna riktning.

Huvuddelen av FN:s fredsfrämjande insatser äger rum i Afrika, både till antal (för närvarande sju stycken) och storlek. De största pågående FN-missionerna är MONUC (Demokratiska Republiken Kongo) och UNMIL (Liberia) med truppstyrkor på mellan ca 15 000 och 17 000 personer. Under år 2003 och 2004 har tre nya fredsfrämjande FN-insatser tillkommit i Afrika: Liberia (2003), Elfenbenskusten (2004) och Burundi (2004). En förberedande FN-mission i Sudan inrättades under år 2004 och säkerhetsrådet förväntas under första halvan av 2005 fatta beslut om en fredsfrämjande insats i landet.

Sverige har välkomnat det stöd som säkerhetsrådet har givit åt Afrikanska unionens (AU) insatser för att hantera konflikter i Afrika. Säkerhetsrådet påtalade i samband med sitt möte i Nairobi i november 2004 vikten av att stärka samarbetet med AU och dess starka stöd till AU:s fredsfrämjande insatser i Darfur i Sudan utgör ett tydligt exempel på detta intensifierade samarbete. I detta sammanhang har Sverige särskilt verkat för en nära samverkan mellan AU:s och FN:s insatser, samtidigt som FN:s övergripande ansvar för internationell fred och säkerhet består.

I november 2004 presenterade FN:s generalsekreterare en rapport med förslag om hur stödet till afrikanskt kapacitetsstärkande kan vidareutvecklas. Högnivåpanelen ger i sin rapport ytterligare ett antal konkreta rekommendationer för hur FN och dess medlemsstater bör överväga stöd i form av bl.a. utrustning och finansiering för att stärka regionala och subregionala organisationernas förmåga att förebygga och hantera konflikter. Denna för Sverige angelägna fråga kommer därmed att finnas kvar som en prioritering på FN:s dagordning.

4 Nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen och konventionella vapen

Sverige fortsätter att driva en aktiv politik för att främja nedrustning och ickespridning av såväl massförstörelsevapen som konventionella vapen. Detta har sedan årtionden varit en väsentlig del av den svenska utrikespolitiken. FN har en central roll för att främja de internationella avtalen, deras efterlevnad och kontroll.

Generalsekreterarens högnivåpanel har i sin rapport tagit tydlig ställning i nedrustnings- och ickespridningsfrågorna. I rapporten poängteras bl.a. att internationella avtal ska respekteras, genomföras och kontrolleras. Rekommendationerna som återfinns i rapporten välkomnas av Sverige och kommer att utgöra ett värdefullt tillskott i ansträngningarna att driva nedrustning och ickespridningsfrågorna framåt för att trygga internationell fred och säkerhet.

Fördraget om ickespridning av kärnvapen (NPT) har sedan sin tillkomst utgjort navet i det internationella nedrustnings- och ickespridningsarbetet. Sverige har tillsammans med de sex övriga länderna (Brasilien, Egypten, Irland, Mexico, Nya Zeeland och Sydafrika) i *Ny Agenda-koalitionen* spelat en aktiv roll för att driva frågan om kärnvapennedrustning framåt. I samband med den sjätte översynskonferensen för icke-spridningsavtalet år 2000 kunde parterna i fördraget bl.a. anta en handlingsplan för kärnvapennedrustning. Sverige fäster stor vikt vid att planen genomförs och att kärnvapenstaterna lever upp till de åtaganden som ingår. En sjunde översynskonferens för avtalet kommer att äga rum i New York 2-28 maj 2005. Konferensen är organiserad i plenum och tre utskott, ett för nedrustning (I), ett för icke-spridning av kärnvapen (II) och ett för fredlig användning av kärnenergi och därtill hörande säkerhetsfrågor (III). Sverige kommer att vara ordförande i utskott III. Sverige var under åren 2003-2004 medlem av byrån för NPT:s förberedelsearbete.

I FN:s generalförsamlings första utskott (nedrustningsfrågor) har *Ny Agenda-koalitionen* under 2003 och 2004 lagt fram en övergripande resolution om kärnvapennedrustning (58/51 om en kärnvapenfri värld 2003 och 59/75 om nedrustningsåtaganden under 2004) och en resolution om nedrustning av taktiska kärnvapen (58/50). Under det svenska ordförandeskapet i *Ny Agenda-koalitionen* hösten 2004 fick den allmänna resolutionen om kärnvapennedrustning ett bredare stöd än föregående år. Bland annat röstade åtta Nato-allierade stater för resolutionen, som var politiskt skarp och fokuserad med siktet ställt på NPT:s översynskonferens i maj 2005.

Provstoppsavtalet (CTBT) som förbjuder kärnvapenprovsprängningar har fortfarande inte trätt i kraft. Den amerikanska administrationen vidhåller sitt icke-stöd för avtalet. Samtidigt saknas ratifikationer från 11 länder, vilka har kärnteknisk verksamhet. Dessa måste ratificera för att avtalet ska träda i kraft. Hösten 2004 upprepades initiativet från 2002 att i samband med generalförsamlingens öppnande göra ett politiskt uttalande till stöd för CTBT och dess ikraftträdande. Den svenska utrikesministern deltog i manifestationen.

Efter 2001 års bakslag i förhandlingarna om ett verifikationsprotokoll för att stärka efterlevnaden av konventionen om förbud mot biologiska (B-vapen) och toxinvapen inleddes hösten 2002 en multilateral samarbetsprocess som pågår fram till B-vapenkonventionens nästa översynskonferens 2006. Parterna i konventionen har enats om att mötas varje år för att diskutera frågor som rör efterlevnaden av konventionen i nationell lagstiftning (2003) och som syftar till att öka säkerheten vad gäller mikroorganismer och toxiner samt frågor som rör förbättrad kapacitet för att reagera mot, undersöka och lindra effekterna av misstänkt B-vapenanvändning (2004). Frågan om att ta fram en uppförandekod för forskare står på den multilaterala dagordningen för 2005.

Organisationen för förbud mot kemiska vapen (C-vapen) i Haag (OPCW), som har till uppgift att kontrollera efterlevnad av C-vapenkonventionen, har under perioden fortsatt sitt verifikationsarbete

genom kontinuerliga inspektioner. Förstörelse av kemiska vapen i Ryssland fortgår under OPCW:s överinseende, men mycket arbete återstår ännu. I samband med att Libyen beslöt att skrota alla sina program för massförstörelsevapen och tillträda de internationella konventionerna på området har OPCW spelat en viktig roll för efterlevnad och kontroll av destruktion i Libyen.

Ett enigt säkerhetsråd antog den 28 april 2004 resolution 1540 (2004), om ickespridning av massförstörelsevapen till icke-statliga aktörer. Resolutionen är bindande för medlemsstaterna under FN-stadgans artikel VII. Resolutionen fastslår att spridning av massförstörelsevapen och deras vapenbärare utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet och ålägger medlemsstaterna att vidta en rad åtgärder för att stärka de nationella myndigheterna, bl.a. genom exportkontroll för att förhindra spridning till icke-statliga aktörer. Resolutionen föreskriver bl.a. att en kommitté ska inrättas till vilken medlemsstaterna ska rapportera om vilka åtgärder man vidtagit för att genomföra de ålägganden som görs i resolutionen.

Sverige beslöt 2003 att inrätta en fristående internationell kommission om massförstörelsevapen efter ett förslag från FN. Hans Blix är ordförande i kommissionen, som har 14 medlemmar. Kommissionens arbete ska slutföras 2006, då den ska lämna en rapport till FN om vad som kan göras för att förhindra spridning och minska förekomsten av massförstörelsevapen.

4.2 Konventionella vapen

Ottawakonventionen (truppmineförbudet) som trädde i kraft 1999 har under perioden fått ökat stöd och anslutning. Under den första översynskonferensen som ägde rum i november 2004 i Nairobi antogs en handlingsplan som bl.a. är inriktad på att se till att konventionen genomförs i alla sina delar. Ett viktigt syfte med konventionen är att åtgärder vidtas för att handskas med konsekvenserna av tidigare användning av truppmenor (röjning av minfält, stöd till minoffer samt information och undervisning om minriskreducering). Sverige deltar aktivt i den mötesprocess som pågår mellan de formella sessionerna för att därigenom främja efterlevnad av konventionen. Sverige var även en av två rapportörer i en samordningsgrupp för minröjning, minriskutbildning och minteknologi under 2004 och kommer under 2005 att vara en av två ordförande i denna grupp. För att förbättra samordningen av det svenska agerandet avseende minhantering i olika internationella fora, inklusive i FN, tog regeringen 2002 fram en samlad syn på minhantering, ett arbete som kommer att vidareutvecklas under 2005 och presenteras för riksdagen.

Sverige lägger varje år fram en resolution i FN:s generalförsamling om 1980 års ramkonvention (med dess protokoll) om särskilt inhumana vapen. Resolutionen antogs 2003 (58/69) och 2004 (59/107) utan omröstning. Vid mötet med ramkonventionens parter 2003 beslöts att påbörja förhandlingar om reglering av vapen och ammunition som kan ge upphov till s.k. explosiva lämningar efter krig och ge effekter liknande truppminornas. Under tre expertmöten 2003 formulerades ett förslag till

instrument som reglerar explosiva lämningar efter krig. Förslaget godkändes av ramkonventionens parter den 28 november 2003 och Sverige blev första land att ratificera detta instrument med juridiskt bindande status i form av ett femte protokoll till konventionen. Förebyggande åtgärder utgör en viktig del i arbetet för att minimera konsekvenserna av explosiva lämningar efter krig. Detta multilaterala samarbete fortsätter inom ramen för konventionen.

FN:s arbete med små och lätta vapen syftar bl.a. till att öka medvetenheten kring den destabiliserande verkan som dessa har i konfliktregioner. Insamling och förstöring av små och lätta vapen är en viktig prioritering. Ickespridning av små och lätta vapen är också angeläget för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet och terrorism. FN:s handlingsplan från år 2001 i vilken alla stater åtar sig att genomföra en rad åtgärder på nationell, regional och global nivå blir föremål för en översyn 2006. Under 2004 och 2005 pågår arbetet med frågor som rör vapenlagstiftning, exportkontroll, förstöring av vapen m.m. Närmast i tur står en förhandling för att ta fram ett juridiskt bindande instrument för märkning och spårning av lätta vapen.

Uppförandekoden mot spridning av ballistiska missiler, den s.k. Haagkoden (HCOC), antogs 2002 och har i dag 117 anslutna parter. Koden är ett icke-bindande instrument med bestämmelser om förhandsanmälan av uppskjutningar av missiler och civila bärraketer mm. Kodens politiska betydelse är hög eftersom den är det enda globala instrumentet mot missilspridning. FN:s generalförsamling antog hösten 2004 – för första gången sedan kodens antagande – en resolution (59/91 om Haagkoden mot spridning av ballistiska missiler) vari uppmärksammas att koden är ett steg i riktning för att förhindra spridning av massförstörelsevapen och vapenbärare. Stater som inte anslutit sig inbjuds att göra så.

5 Terrorism, rättssäkerhet och sanktioner

5.1 Terrorism

Sedan årtionden pågår inom FN:s generalförsamling ett normativt arbete inriktat på att utforma ett regelverk om brott med koppling till terrorism. Utvecklingen på senare år, då terrorismen även blivit ett säkerhetspolitiskt hot utan given geografisk begränsning, har lett till att säkerhetsrådet fått en mer central roll på området.

Efter resultatlösa försök att enas om en internationellt accepterad definition av terrorism har det normativa arbete som bedrivits i främst generalförsamlingens sjätte utskott (juridiska frågor) syftat till att komma runt problemet, genom utarbetande av en serie specialkonventioner. Flertalet av instrumenten är inriktade på speciellt definierade brottsliga handlingar och syftar bland annat till att förebygga och bekämpa internationell terrorism, som tagande av gisslan, flygplanskapning, spränggattentat och finansiering av terrorism. Denna pragmatiska metod

har varit framgångsrik såtillvida att tolv sådana internationella rättsinstrument hittills har tillkommit. Sverige har ratificerat elva av dessa. Frågan om ratificering av den tolfte, konventionen om märkning av plastiska sprängmedel, bereds för närvarande.

Två förslag till konventioner på terrorismbekämpningsområdet förhandlas sedan ett antal år tillbaka. Det första rör ett utkast till konvention mot nukleär terrorism, baserat på ett ryskt initiativ. I detta straffbeläggs olaglig hantering av radioaktivt och nukleärt material i avsikt att skada eller döda. Det andra gäller ett utkast till en allmän konvention mot internationell terrorism, på grundval av ett indiskt förslag. Konventionsutkast syftar till att fylla de luckor som kan finnas i de förutnämnda tolv rättsinstrumenten, och arbetet med utkastet har kommit ett gott stycke på väg, till stor del tack vare att förslagsställaren hittills undvikit att försöka definiera begreppet terrorism. Inte heller denna konvention har dock ännu kunnat slutföras, utan förhandlingarna fortsätter i en kommitté under sjätte utskottet. Sverige är angeläget om att dessa konventionsförhandlingar snart kan avslutas på ett framgångsrikt sätt.

Säkerhetsrådet antog under perioden bl.a. två nya resolutioner mot terrorism. I april 2004 antogs resolution 1540, som rör spridning av massförstörelsevapen till icke-statliga aktörer (se även avsnitt 4.1). Staterna åläggs genom resolutionen bland annat att ha en effektiv lagstiftning som förbjuder att sådana vapen och relaterat material kommer i händerna på icke-statliga aktörer. Sverige har i oktober 2004 givit in en rapport i enlighet med resolutionen. I oktober 2004 antog säkerhetsrådet vidare resolution 1566 om stärkta åtgärder för att bekämpa terrorismen. Enligt resolutionen ska en särskild arbetsgrupp inrättas, med uppdrag att studera hur arbetet mot terrorismen kan effektiviseras ytterligare. Arbetsgruppen väntas inleda sitt arbete i januari 2005. Den särskilda FN-kommitté för terrorismbekämpning (CTC) som tillskapades genom resolution 1373 (2001) om terrorismbekämpning har förstärkts genom inrättandet av en särskild stödfunktion kopplad till kommittén (ett exekutivdirektorat). Viktiga insatser för att stärka staters kapacitet att förebygga terrorism och efterfölja de internationella konventionerna görs av FN:s organ mot brott och narkotika (UNODC).

I högnivåpanelens rapport görs åter ett försök att driva frågan om en definition av begreppet terrorism framåt. I en av de rekommendationer som rör terrorism uppmanas generalförsamlingen att skyndsamt avsluta förhandlingarna om en allmän konvention mot terrorism. Det föreslås att konventionen ska innehålla en definition av begreppet terrorism, baserat på ett antal angivna element, bl.a. med hänvisning till säkerhetsrådets resolution 1566 (2004). Med utgångspunkt i högnivåpanelens rapport förbereder generalsekreteraren även en övergripande strategi för FN:s terrorismbekämpning, avsedd att presenteras under våren 2005. Sverige välkomnar detta viktiga initiativ.

5.2 Rättssäkerhet och sanktioner

En grundförutsättning för att sanktioner ska uppfattas som trovärdiga och legitima är att deras utformning och beslutsordning uppfyller

grundläggande krav på rättssäkerhet och mänskliga rättigheter. Sverige har sedan 2001 arbetat aktivt för att förbättra rättssäkerheten vid internationella sanktioner mot enskilda, ett arbete som inte minst bedrivits inom ramen för FN.

Vid utgången av 2004 var en svensk medborgare samt tre organisationer med säte i Sverige utsatta för internationella sanktioner. De omfattas av FN:s sanktionsregim mot talibanerna, al-Qaida, Usama bin Laden, samt de som har samröre med dem (1267-regimen). Sanktionerna avser frysning av tillgångar, reserestriktioner och vapenembargo. Det är en under FN:s säkerhetsråd lydande sanktionskommitté (1267-kommittén) som beslutar vilka som ska träffas av sanktionerna, varpå dessa förs upp på en sanktionslista. För Sveriges del har 1267-regimen genomförts genom olika EU-instrument, en gemensam ståndpunkt och EG-förordningar. Till dessa instrument är fogade en sanktionslista, som är likalydande med den som beslutas av 1267-kommittén. Ytterligare två svenska medborgare har tidigare figurerat på samma sanktionslistor, men har genom bl.a. regeringens insatser kunnat strykas. Arbetet med att avföra den tredje och siste svensken från listan fortsätter.

Sverige har fortsatt att verka för att sanktioner beslutas och genomförs utan att avsteg görs från grundläggande krav på rättssäkerhet och mänskliga rättigheter. När det gäller 1267-regimen finns det fortfarande procedurer som kan förbättras. Framförallt vill Sverige få till stånd att den som förs upp på en sanktionslista ska kunna få reda på dels vilken eller vilka stater som lagt fram förslaget om listning, dels den närmare innebörden av de anklagelser som riktas mot honom eller henne, att den som förs upp på en sanktionslista ges tillgång till en över- eller omprövningsmekanism, samt att tydligare kriterier för listningsbeslut ska antas, som förslag om listning eller avlistning kan prövas emot. I högnivåpanelens rapport rekommenderas att 1267-kommittén ska skapa en process genom vilken en översyn av tveksamma fall kan göras. Detta förslag är, mot bakgrund av det som sagts ovan, särskilt angeläget och har fått starkt stöd från svensk sida, liksom av EU.

Beträffande säkerhetsrådsresolution 1373 (2001) tillämpas ett annat sanktionssystem. FN har i detta fall endast föreskrivit att de som är inblandade i terroristhandlingar ska drabbas av sanktioner, men överlåtit åt medlemsstaterna att själva peka ut dem som ska utsättas för sanktioner. Sanktionslistor över berörda personer fastställs i Sveriges fall av EU genom en särskild procedur. Listorna, som beslutas av ministerrådet, ses över när ny information eller nya förslag föreligger, eller minst var sjätte månad.

Stockholmsprocessen, som fortskridit under perioden, är det tredje ledet i ett internationellt arbete för att förbättra FN:s sanktionsinstrument. Det första initiativet togs av Schweiz (genom Interlaken-processen) och fokuserade på finansiella sanktioner. Tyskland fortsatte med studier av vapenembargon och reserestriktioner i Bonn-Berlin-processen. Stockholmsprocessen, som inriktade sig på hur riktade sanktioner kan genomföras i praktiken, har bl.a. tagit upp frågor om hur FN-systemets kapacitet att genomföra sanktioner kan stärkas. Strategier har utarbetats för övervakning av sanktionernas effekter och för att förhindra att de som utsätts för åtgärderna lyckas kringgå dem. En annan viktig fråga är

utformningen av tydliga kriterier för hävande av sanktioner. Den svenska regeringen presenterade resultaten, i form av en rapport, från Stockholmsprocessen i FN:s säkerhetsråd den 25 februari 2003. I anslutning till detta hölls seminarier kring frågan vid bl.a. *International Peace Academy* i New York och *US Institute of Peace* i Washington. Det fortsatta genomförandet inriktas på att rapportens förslag ska återspeglas i de diskussioner om möjliga sanktioner, t.ex. i samband med väpnade konflikter, som förs i framför allt säkerhetsrådet.

6 Utvecklingssamarbetet samt ekonomiska, sociala och miljörelaterade frågor

6.1 Utvecklingssamarbetet: millennieutvecklingsmålen och ökad samordning

Millennieutvecklingsmålen, som antogs av generalförsamlingens Millennietoppmöte i september 2000 har genom att vara tidsbundna, mätbara och internationellt överenskomna fått stor betydelse för det globala utvecklingsarbetet. De har integrerats väl i utvecklingsarbetet i givar- och i utvecklingsländer samt i olika internationella institutioner och har kunnat användas som ett verktyg för ökad samstämmighet och effektivitet. FN:s utvecklingsprogram, UNDP, arbetar på landnivå i utvecklingsländer med rapporter om uppföljning och mätning av resultat. Ett hundratal utvecklingsländer har gjort landrapporter om arbetet med att uppnå målen. FN samordnar en kampanj i syfte att sprida kunskap om millennieutvecklingsmålen.

Regeringen arbetar aktivt för millennieutvecklingsmålen på många olika sätt, bl.a. genom att öka den nationella och internationella samordningen. Sverige har en bred utvecklingsagenda som stödjer de fattiga ländernas egna ansträngningar att uppnå målen och arbetar även aktivt med uppföljningen av internationella åtgärder i enlighet med millennieutvecklingsmålen och olika internationella konferenser. Millennieutvecklingsmålen har en central roll i regeringens politik för global utveckling, "Gemensamt ansvar". Dessutom genomför Sverige en kampanj för att öka den nationella och internationella förståelsen för och viljan att arbeta för uppfyllandet av millennieutvecklingsmålen.

Under 2004 tog Sverige som ett av de första givarländerna fram en rapport om det nationella arbetet för att nå millennieutvecklingsmålen. Rapporten fokuserar på mål åtta om det globala partnerskapet, d.v.s. frågor om bl.a. handel, skuldlättnader och biståndsvolym, och mål sju som handlar om miljömässigt hållbar utveckling, då åtgärder under dessa mål på ett mer konkret sätt gäller de rika länders nationella politik. Det omfattande svenska arbetet med de andra målen redovisas mer kortfattat då detta finns beskrivet på andra sätt. Sverige har varit drivande för utarbetandet av en sammanfattande EU-rapport om millennieutvecklingsmålen som ett bidrag till högnivåmötet i september 2005.

Utvecklingen mot ett mer enhetligt FN-agerande i fält är tydlig. Sverige har i nära samarbete med en rad likasinnade givarländer agerat för att säkerställa politiskt och resursmässigt stöd till FN-systemets biståndsverksamhet och varit pådrivande i arbetet med att stärka FN:s kapacitet och effektivitet. Detta bidrog till att generalförsamlingen 2004 kunde anta en långtgående resolution om reformering av FN:s operationella verksamhet (59/250). Resolutionen lägger fast riktlinjer för ökat samarbete inom FN-systemet på landnivå och uppmanar till ökad samverkan och harmonisering med Världsbanken och andra aktörer. Mänskliga rättigheter och jämställdhetsfrågor tas upp i resolutionen och för första gången behandlas svårigheterna med samordning av insatser och finansiering i fasen mellan akut konflikthantering och långsiktiga utvecklingsinsatser.

FN:s ekonomiska och sociala verksamhet har stärkts genom reformer på flera nivåer i syfte att nå förstärkt samarbete och koordinering samt gemensam programmering. FN:s fonder och program har fått ökade resurser. I reformarbetet har regeringen verkat för en tydligare inriktning på millennieutvecklingsmålen, fokus på de fattigaste länderna, ett mer samordnat och harmoniserat agerande mellan FN och andra multilaterala organisationer samt en bättre givarsamordning till stöd för mottagarländernas egna insatser. Efter en långsam start har FN intensifierat sitt engagemang för den dagordning för ökad givarharmonisering som överenskoms i Rom 2003.

FN:s utvecklingsprogram (UNDP) har som svar på givarnas krav på reformering och effektivisering av verksamheten förstärkt sin representation i samarbetsländerna och varit drivande i arbete med att utveckla gemensamma instrument för analys och planering för olika delar av FN-systemet. Sverige har tillsammans med flera av de största givarna samordnat sina aktiviteter för att agera mer samstämmigt och koppla samman finansiering och effektivitet. UNDP har de senaste åren fått ökade resurser. Den nya fyraåriga organisationsstrategin innebär bl.a. ökat fokus på fattigdomsbekämpning och millennieutvecklingsmålen, god samhällsstyrning samt jämställdhet.

Senare års krissituationer i olika länder har påvisat behovet av att snabbt bistå länderna även på det ekonomiska och sociala området under övergångsperioden från det att en väpnad konflikt upphört till dess att en mer långsiktig återuppbyggnad kommit igång. Förslaget om en fredsbyggande kommission, som presenterades i högnivåpanelens rapport, ska ses i ljuset av detta. Regeringen har arbetet för att hitta flexibla finansieringsformer för denna typ av tidigt stöd. Bland annat har beslut tagits om ett icke öronmärkt stöd till UNDP:s särskilda fond för tidiga återuppbyggnadsinsatser.

6.2 Ekonomiska och handelsrelaterade frågor

Inom ramen för EU:s gemensamma handelspolitik verkar Sverige i de pågående handelsförhandlingarna i Världshandelsorganisationen (WTO), Doharundan, för att skapa öppna, enkla, rättvisa och legitima ramvillkor för internationell handel. Ett sådant handelssystem bidrar till att främja det av riksdagen fastställda målet om en rättvis och hållbar global

utveckling. Ramvillkoren ska utformas så att de bidrar till FN:s millennieutvecklingsmål samt till socialt och ekologiskt hållbar utveckling. Sverige har aktivt deltagit i ansträngningarna att återuppta Doharundan som strandade vid WTO:s ministermöte i september 2003. Efter intensiva förhandlingar under våren 2004 kunde beslut tas av WTO:s allmänna råd i juli om ett ramverk för de vidare förhandlingarna. Detta beslut, kallat julibeslutet, speglar Doharundans ambitioner om en utvecklingsrunda. Julibeslutet var av stor vikt inte bara för förhandlingarna som sådana utan också för tilltron till det multilaterala handelssystemet.

I juni 2004 arrangerade FN:s konferens om handel och utveckling (Unctad) sin elfte ministerkonferens för FN:s medlemsländer för att diskutera framtida arbetsprogram och prioriteringar. Konferensens diskussioner, som var konstruktiva och samarbetsinriktade, handlade i hög grad om behovet av ökad samstämmighet mellan nationell och global politik. I-ländernas jordbrukspolitik diskuterades ingående. Ett konkret resultat var att utvecklingsländerna beslutade att lansera nya förhandlingar om fördjupade ömsesidiga u-landspreferenser under GSTP-systemet (*Global System on Trade Preferences*). Regeringen fick gehör för samtliga viktiga synpunkter i EU:s gemensamma förhandlingsposition, såsom behovet av förenklade handelsprocedurer, ökad handel sydländer emellan, vikten av god samhällsstyrning, stödet till råvaruberoende länder och jämställdhetsfrågorna. Sverige gav under år 2004 totalt 8,4 miljoner kronor som stöd till UNCTAD.

International Trade Centre (ITC) är FN-systemets centrala organ för handelsfrämjande. Dess verksamhet har formen av tekniskt bistånd och fokuserar på att i en friare världsekonomi bistå främst små och medelstora företag i utvecklingsländer att öka sin konkurrenskraft. Sverige har goda erfarenheter av ITC:s arbete med att stödja utvecklingsländers exportförmåga. ITC:s verksamhet uppmärksammas i Doharundan. ITC erhöll under år 2004 12,5 miljoner kronor som stöd från Sverige.

FN:s kommission för handelsrätt (UNCITRAL) bedriver arbete som är inriktat mot att utveckla, harmonisera och förenhetliga den privaträttsliga regleringen av handeln. Mer enhetliga regler för hur gränsöverskridande frågor hanteras, är liksom även större likheter i övrigt mellan de olika ländernas rättsregler av vital betydelse för handelns utveckling. Kommissionens arbete är särskilt betydelsefullt för utvecklingsländerna, och en viktig del av verksamheten är utbildning och tekniskt bistånd till dessa länder. Sverige är medlem i UNCITRAL under perioden juni 2001–juni 2007 och deltar aktivt i dess olika arbetsgrupper.

FN:s *Global Compact* syftar till att göra företag uppmärksamma på och ta ett aktivt ansvar för tio internationellt erkända principer inom områdena mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och bekämpning av korruption. I juni 2004 stod FN:s generalsekreterare Kofi Annan värd för ett högnivåmöte som samlade närmare 450 höga representanter för multinationella företag, enskilda organisationer, arbetstagarorganisationer och regeringar som ställt sig bakom initiativet. Mötet beslutade bl.a. att införliva den tionde principen om korruption samt att *Global Compact*s samtliga principer ska integreras i FN:s egen verksamhet. Sverige är totalt sett den största givaren till *Global Compact*

och har under perioden 2001-2004 bidragit med 400 000 US-dollar per år. Regeringen har lanserat initiativet Globalt Ansvar för att främja svenska företags arbete för mänskliga rättigheter, grundläggande arbetsvillkor, bekämpande av korruption och bättre miljö. Skr. 2004/05:95

6.3 Sociala frågor

FN:s ekonomiska och sociala råd

Diskussionerna om reformering av FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) har fortsatt. Guatemala lade efter sitt ordförandeskap för ECOSOC 2003 fram vissa förslag till förändringar av rådets arbetsformer. En mer genomgripande ansats återfinns i högnivåpanelens rapport. I arbetet fram till högnivåmötet verkar Sverige tillsammans med andra medlemsländer för att få till stånd reformer av ECOSOC i syfte att öka rådets relevans och effektivitet. Regeringen anser att ECOSOC skulle kunna bli ett forum för utvecklingssamarbete och för att mäta medlemsländernas framsteg i genomförandet av millennieutvecklingsmålen. Rådets roll i samordningen av FN:s operativa utvecklingsverksamhet och i främjandet av partnerskap med det civila samhället kunde stärkas, och agendan rationaliseras. Mandatet för ECOSOC bör också tydligt omfatta utvecklingsaspekterna av säkerhetsfrågor. Den föreslagna fredsbyggande kommissionen förutses få en nära koppling till ECOSOC.

Hiv/aids och hälsa, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

FN:s program mot hiv/aids (UNAIDS) är basen för arbetet mot epidemin. Regeringen fortsätter att fästa särskild vikt vid arbetet mot hiv/aids och spelar en aktiv roll till stöd för UNAIDS arbete. De reformer som bedrivits inom UNAIDS och som beslutades av styrelsen i slutet av år 2002 och i juni 2003 har skett med aktivt stöd från svenskt håll. UNAIDS har dessutom tillsammans med WHO spelat en betydelsefull roll för det arbete på landnivå som utförs genom den globala fonden mot aids, tuberkulos och malaria (GFATM). Sverige har under perioden kraftigt ökat sitt ekonomiska basstöd till UNAIDS och har bl.a. lämnat bidrag till aktiviteter för att öka behandlingsinsatserna med bromsmediciner för aids-sjuka i fattiga länder och till förebyggande arbete. Vidare stöder Sverige aktivt den modell för samordning av insatserna inom hiv/aids-området som UNAIDS lagt fram och som innebär att det på landnivå ska finnas ett gemensamt ramverk med en enda samordnande myndighet och ett uppföljningssystem.

I september 2003 höll FN:s generalförsamling den första uppföljningen av den särskilda sessionen om hiv/aids från 2001. Generalsekreterare Kofi Annan konstaterade att resultaten dittills inte var uppmuntrande. Sverige lyfte i sitt anförande inför generalförsamlingen fram fem viktiga erfarenheter: framgång fordrar klart och kraftfullt nationellt ledarskap,

nödvändigheten av öppenhet, kvinnors betydelsefulla roll, behovet av kraftigt ökade resurser samt det nödvändiga i att bryta traditionella maktstrukturer. Det sistnämnda gör hiv/aids-preventionen till en mycket kontroversiella fråga.

Under det treåriga medlemskapet i Världshälsoorganisationens (WHO) styrelse (2002-2004) bidrog Sverige aktivt till reformeringen av styrelsens arbets sätt, för att bl.a. nå större öppenhet. På programsidan har regeringen särskilt engagerat sig i arbetet med WHO:s ramkonvention om tobakskontroll, som antogs våren 2003 efter flera års omfattande förhandlingar. Konventionen är den första i sitt slag på folkhälsoområdet och är ett uttryck för oron inför de allvarliga hälsoeffekter som tobaksbruket för med sig världen över. Andra viktiga frågor har varit WHO:s strategier för barns och ungdomars hälsa samt för reproduktiv hälsa, frågor om alkohol och hälsa, rationell användning av läkemedel samt WHO:s arbete för att nå millennieutvecklingsmålen. Förhandlingar om ett nytt internationell hälsoreglemente (IHR) har fortsatt. Reglementet antogs år 1969 och omfattar för närvarande enbart gula febern, kolera och pest. Vid Världshälsoförsamlingen i maj 2003 antogs en resolution om revidering av IHR (WHA 56.28) som uppmanar WHO att inrätta en särskild arbetsgrupp med uppgift att ta fram ett förslag till ny reglering. Denna tredje revidering syftar till att förändra och utvidga IHR:s tillämpningsområde, bl.a. för att bättre täcka in allvarliga hälsohot och skapa ett mer effektivt rapporteringssystem. Regeringen har vidare verkat för att WHO ska arbeta utifrån ett rättighets- och jämställdhetsperspektiv i alla frågor, särskilt vad gäller sexuella och reproduktiva rättigheter. Världshälsoorganisationens arbete med hiv/aids har stärkts och det svenska stödet till forskningsprogram om reproduktiv hälsa har fortsatt. Apoteksbolaget AB har kunnat fortsätta som WHO:s samarbetscentrum för referens-substanser för fattiga länders läkemedelskontroll. Medan Sveriges andel av WHO:s reguljära budget i enlighet med den nya skalan för medlemsländernas bidrag till FN sjönk till strax under 1 procent 2004, har det frivilliga bidraget ökat något. En halvtidsöversyn av Sveriges WHO-strategi (2002-2005) har gjorts och ska ligga till grund för en reviderad strategi som bl.a. ska syfta till att ytterligare öka och förenkla samarbetet.

Tre av millennieutvecklingsmålen är direkt hälsorelaterade, medan de övriga målen har indirekt bäring på människors hälsa. Förutom satsningarna på hiv/aids, sexuell och reproduktiv hälsa (SRHR) och därtill hörande rättigheter samt narkotikabekämpning, har regeringen initierat särskilda insatser som rör smittsamma sjukdomar, där samarbetet med olika FN-organ redan är betydande.

Sverige invaldes som ett av tre givarländer i styrelsen för den globala alliansen för vacciner och immunisering (GAVI) för perioden 2004-2006 och regeringen verkar för att GAVI:s arbete ska vara efterfrågestyrt av samarbetsländernas universella immuniseringsverksamhet, att de ska genomföras inom ramen för hälsosystem och att dessa vid behov ska stärkas. Sveriges bidrag till GAVI fortsätter att öka och uppgick 2004 till 55 miljoner kronor. Det är GAVI som kommer att hysa sekretariatet för den av Storbritannien introducerade internationella finansierings-facilitetens (IFF) pilotprojekt för immunisering (IFFIm). Sverige har åtagit sig att finansiellt bidra till IFFIm och gav i december 2004 också

ett särskilt engångsbidrag om 210 miljoner kronor till det globala initiativet för att utrota polio, som har sitt sekretariat i WHO.

Insatser inom området sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter (SRHR) är avgörande för att minska fattigdomen i världen och uppnå millennieutvecklingsmålen och då särskilt målen att minska mödradödligheten och spridningen av hiv/aids. FN spelar en central roll, såväl normativt som operativt, genom sina fonder, program och fackorgan. I takt med att hiv/aids-epidemin hamnat högt på den internationella dagordningen har viktiga frågor såsom mödrahälsovård och distribution av preventivmedel kommit i skymundan. Arbetet har ytterligare försvårats av USA:s förändrade politik som framhåller avhållsamhet framför utbildning och information. Hiv/aids-epidemin understryker dock vikten av att uppmärksamma ojämlika maktförhållanden mellan könen samt att fokusera på ungdomar och deras behov av sexualupplysning och tillgång till bl.a. kondomer för att kunna skydda sig mot hiv/aids. Inom FN har Sverige därför agerat för att frågor kring sexualitet lyfts fram. Sverige var pådrivande för att WHO skulle kunna anta en SRHR-strategi 2004 (WHA 57.12), vilket också skedde, även om resolutionens titel enbart nämner reproduktiv hälsa.

FN:s befolkningsfonds (UNFPA) arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är ett centralt inslag i genomförandet av handlingsprogrammet från FN:s befolkningskonferens i Kairo år 1994, inklusive i kampen mot hiv/aids och för att förbättra kvinnors situation i utvecklingsländer. Konferensen resulterade i en helhetssyn på sexuell och reproduktiv hälsa och innebar ett genombrott för erkännandet av alla människors sexuella och reproduktiva rättigheter. Under 2003 och 2004 har det internationella samfundet under FN:s ledning följt upp och bekräftat de rekommendationer och mål som gjordes i samband med Kairokonferensen och dess uppföljningskonferens 1999. Sverige har deltagit aktivt såväl nationellt och regionalt som i uppföljningsarbetet. Även diskussionerna i FN:s befolkningskommission och i generalförsamlingen har visat att många utvecklingsländer nu integrerat SRHR-frågor i sitt nationella arbete och ger starkt stöd för UNFPA:s arbete. Flera länder har gjort framsteg när det gäller t.ex. synen på våld mot kvinnor, människohandel, sexuella rättigheter inklusive sexuell läggning samt till och med abort. Ett antal tongivande länder har emellertid en mer restriktiv syn på dessa frågor. Sverige har betonat att genomförandet av Kairoagendan är en förutsättning för att millennieutvecklingsmålen ska nås. För att stödja UNFPA:s viktiga roll i genomförandet av Kairoagendan samt för att motverka negativa följder av att USA sedan 2002 dragit tillbaka sitt bidrag till UNFPA har Sveriges, och även andra länders, basbudgetstöd till organisationen höjts kraftigt. Därigenom har UNFPA:s finansiering kunnat säkras.

Barn och ungdomar

Sverige är en av de största givarna till FN:s barnfond (Unicef) och stödjer därigenom dess arbete med att stärka barns rättigheter och förbättra deras sociala och ekonomiska levnadsvillkor. Unicefs arbete utgår ifrån barnkonventionen och understryker att barn ska tillåtas delta i

sammanhang som ökar deras möjligheter att förbättra sin tillvaro samt att deras rättigheter efterföljs. Regeringen verkar för att Unicef ska ge ökad prioritet för ett rättighetsbaserat och långsiktigt utvecklingssamarbete samt ta en ledande roll i frågor om flickors utbildning och bekämpning av hiv/aids. Arbete sker också tillsammans med likasinnade länder för att Unicef ska förbättra och fördjupa sitt samarbete med andra FN-organ.

Sverige stödjer FN:s globala studie om våld mot barn. Studien syftar till att kartlägga förekomsten av och orsakerna till alla typer av våld mot barn och kommer att beröra juridiska ramverk, skyddssystem för barn, våld på institutioner samt rekommendationer om hur alla former av våld mot barn kan förebyggas och motarbetas.

Generalförsamlingen antog hösten 2004 resolution 59/148, i vilken det beslutades att församlingen under hösten 2005 ska hålla två plenarmöten för att utvärdera framstegen i genomförandet av Världshandlingsprogrammet för ungdomar. Dessa möten ska föregås av en informell rundabordsdiskussion om ungdomar och internationella åtaganden. Resultatet ska presenteras av en ungdom från en medlemsstat i samband med plenarmötets inledning.

Utbildning

Reformeringen av FN genomsyrar också flera av fackorganens verksamhet, såsom FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco). Unescos generalkonferens antog hösten 2003 ett nordiskt resolutionsförslag om översyn av organisationens styrning (32C/81 om relationen mellan Unescos tre styrande organ). En arbetsgrupp tillsattes med uppdrag att granska relationerna mellan Unescos generalkonferens, styrelse och sekretariat och föreslå förändringar som leder till bättre samarbete, ökad effektivitet och en tydligare rollfördelning mellan de tre styrorganen. Sverige har en ledande roll i detta arbete. Arbetsgruppen lägger fram sina rekommendationer för Unescos generalkonferens hösten 2005. Under 2004 har Sverige därtill framgångsrikt verkat för en reform av Unescos program- och budgetdokument och organisationens budget ska nu bli resultatbaserad med mätbara mål.

FN:s generalförsamling antog hösten 2004 en resolution (57/254) om det decennium för utbildning för hållbar utveckling som inleds år 2005. Unesco har haft i uppdrag att ta fram en handlingsplan och genom olika program stödja förverkligandet av intentionerna bakom beslutet. Sverige var medförslagsställare och har även varit pådrivande om decenniet i många sammanhang. I maj 2004 genomfördes ett internationellt rådslag (*Learning to change our world*) på samma tema i Göteborg med statsministern som huvudtalare. Regeringen antog i december 2003 en strategi för Sveriges utvecklingssamarbete Unesco, med tonvikt på Unescos globala normativa uppgift samt arbetet med att uppnå millennieutvecklingsmålen och övriga mål från världskonferensen i Dakar år 2000 om "Utbildning för alla" (*Education for all, EFA*). Det svenska stödet inriktas på strategiska områden och på Unescos samordnande roll för EFA-uppföljningen.

Sverige är fortsatt aktivt i Världsbankens *Fast track initiative (FTI)*, ett globalt partnerskap för att samordna, öka och effektivisera utbildningsbiståndet. Den svenska biståndsministern har här åtagit sig ett ettårigt delat ordförandeskap från den 1 juli 2004. Jämställdhet i utbildning har förts fram som svensk profilfråga och det är också angeläget att FTI bidrar till en bättre samordning och harmonisering av alla givares stöd till utbildningssektorn.

Narkotika

I FN:s arbete mot narkotika har Sverige länge varit en engagerad samarbetspartner och en av de främsta bidragsgivarna. Inom FN:s organ för brott och narkotika (UNODC) pågår, med stöd från bl.a. Sverige, ett reformarbete som också inneburit att de olika grenarna av organisationen slagits samman och integrerats med varandra i syfte att uppnå större slagkraft. För utvecklingsarbetet med UNODC på narkotikaområdet antog regeringen våren 2004 en strategi för perioden 2004-2007. Mer kraft bör riktas mot att dämpa efterfrågan och de bakomliggande faktorer som gör att utsatta grupper dras in i både produktion, handel och missbruk. Fattigdomsperspektivet på narkotikaproblematiken är fundamentalt. Sverige söker bidra till en bättre balans i UNODC:s arbete med efterfrågeminskande och utbudsminskande åtgärder. Det svenska ekonomiska stödet till UNODC ökade under perioden och 2003 gavs för första gången också ekonomiskt bidrag till den brottsbekämpande delen av organisationen, nämligen dess arbete mot människohandel, särskilt med kvinnor och barn. Detta stöd har fullföljts under 2004 och 2005.

Boende och bebyggelse

FN:s program för boende och bebyggelse (UN-HABITAT) har en växande roll som stöd i länders ökande behov av problemlösning och utveckling av kapacitet för att ta vara på städernas potential som motorer för urban och landsbygdsutveckling i takt med att en större andel av världens fattiga återfinns i städerna. UN-HABITAT:s första styrelsemöte som FN-program hölls under svensk ledning 2003. Resurserna för verksamheten har ökat men från en fortsatt begränsad givarkrets och med stark öronmärkning av bidragen. Sverige har ökat sitt basbidrag och arbete pågår för att formulera en svensk UN-HABITAT-strategi. UN-HABITAT:s två globala kampanjer om urban samhällsstyrning och om besittningsskydd rör för Sverige angelägna frågor om lokala myndigheters roll och förutsättningar samt individers (särskilt kvinnors) rätt att teckna hyreskontrakt samt att äga och ärva mark och annan fast egendom. Kampanjformens effektivitet för att främja urban samhällsstyrning och besittningsskydd har ifrågasatts av bl.a. Sida och utreds nu inför styrelsens behandling av nästa verksamhetsprogram. Den stora frågan om boendets finansiering är central för den roll som huvudansvarigt organ som UN-HABITAT tilldelats inom FN i uppföljningen av millennieutvecklingsmålen och handlingsplanen för hållbar utveckling från Johannesburg 2002. För ett relativt litet FN-

program som UN-HABITAT är samarbete med andra FN-organ och aktörer på området är viktigt, något som framhålls av bl.a. Sverige. Skr. 2004/05:95

Arbetsliv och sysselsättning

Sverige är sedan länge engagerat i den verksamhet som bedrivs av Internationella arbetsorganisationen (ILO) vars arbete alltmer uppmärksammas i den globala kampen mot fattigdomen. Sverige vill öka ILO:s roll i det internationella samfundet, vilket också kommit till uttryck i den strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med organisationen som beslutades av regeringen 2003. Strategin är uttryck för ett mer proaktivt tekniskt samarbete med ILO. Genomförandet av strategin inleddes hösten 2004.

Sverige lägger stor vikt vid ILO:s normativa arbete för mänskliga rättigheter i arbetslivet. Kopplat härtill är ökat fokus på vikten av sysselsättning i ansträngningarna för global utveckling, ett område där ILO har en central roll. Det är viktigt att organisationen stärker sin analytiska kapacitet för att kunna vara en ledande aktör i debatten om sysselsättning och globalisering. I februari 2004 presenterade den av ILO tillsatta oberoende *Världskommissionen om globaliseringens sociala dimension* sin slutrapport. Rapportens analyser knyter i många stycken an till den svenska politiken för global utveckling och dess betoning av individ- och rättighetsperspektivet samt vikten av koherens.

Regeringen har ökat ansträngningarna för att i samverkan med arbetsmarknadens parter förmå fler länder att ratificera ILO:s konventioner. Fördjupade insatser avseende arbetsmarknad och sysselsättning har aviserats och behovet av nya former av partnerskap mellan privat och offentlig sektor understrukits, bl.a. för att stimulera angelägna investeringar för tillväxt och sysselsättning i u-länder. Sida har fått i uppdrag att redovisa hur man avser att bidra till dessa insatser.

Livsmedels-, jordbruks- och skogsfrågor

En stor majoritet av världens extremt fattiga bor på landsbygden. Därför är arbetet inom FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) av central betydelse för kampen mot fattigdom och hunger. Sverige arbetar aktivt för att ytterligare stärka FAO i dess roll som globalt kunskapscentrum om jordbruk, skog och fiske, som övervakare av den globala naturresursförvaltningen och som expertstöd till medlemsländerna. FAO:s roll och insatser i strävan mot millennieutvecklingsmålen måste dock tydliggöras och Sverige stödjer den omfattande utvärdering av organisationen som ska påbörjas under 2005. Sverige är också en stor givare av extrabudgetära medel till FAO, bl.a. till dess växande humanitära verksamhet. Sida har under 2005 i uppdrag att föreslå en strategi för svenskt samarbete med FAO avseende extrabudgetära medel.

Sverige lägger stor vikt vid att FAO utgör ett neutralt forum för en policydialog mellan nationer. Under 2004 slutförhandlades i FAO:s regi frivilliga riktlinjer för rätten till adekvat föda inom ramen för nationell livsmedelstrygghet. Det internationella avtalet om växtgenetiska resurser

för jordbruk och livsmedel trädde i kraft i juni 2004 i och med Sveriges underskrift. Sverige tar en aktiv roll också i arbetet med global livsmedelssäkerhet och i FAO:s och WHO:s standardiseringsorgan Codex Alimentarius har sedan 2002 en svensk ordförande.

Under 2003 och 2004 har arbetet i Internationella jordbruksutvecklingsfonden (IFAD) inriktats på att följa upp resultaten från förhandlingarna om den 6:e påfyllnaden av fondens finansiella resurser. Under 2004 inleddes arbetet med en utvärdering av IFAD:s policy, organisation och styrning. Slutsatserna kommer att utgöra ett viktigt underlag för de nya påfyllnadsförhandlingar som ska inledas under våren 2005. IFAD har med sin tydliga inriktning på landsbygdsutveckling en viktig roll att skapa förutsättningar för att fattiga människor på landsbygden ska kunna ta sig ur fattigdomen. IFAD leds sedan 2001 av en svensk.

FN:s skogsforum (UNFF) beslutades 2000 som en kommission under ECOSOC och ska hålla sitt sista möte i maj 2005. Den underliggande frågan i FN:s skogsförhandlingar har ända sen före Rio varit huruvida man ska börja förhandla om en skogskonvention eller inte. Inte heller nu ser det ut att bli möjligt att hitta en gemensam syn globalt i denna fråga, utan formerna för FN:s fortsatta skogssamarbete är öppen. Världens skogar som ett gemensamt ansvar gör att Sverige som stort skogsland bedömer det globala samarbetet kring skog och skogsbruk som viktigt.

Hållbar utveckling

I april/maj 2003 hölls det första mötet i FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD) sedan världstoppmötet i Johannesburg. Mötet beslutade om nya arbetsformer för CSD och ett arbetsprogram fram till 2017. Det är en stor utmaning att få det nya arbetssättet på plats och att se till att det verkligen bidrar till genomförande av målen från Johannesburg och till uppfyllandet av millennieutvecklingsmålen. Temat för den första tvåårsperioden 2004-2005 är vatten, sanitet samt boende och bebyggelse, områden som är prioriterade för Sverige.

6.4 Internationellt miljösamarbete

FN:s miljöprogram (UNEP) har i uppdrag att vara FN:s främsta organ på miljöområdet och den ledande globala miljöauktoriteten. Sverige har verkat för att stärka UNEP och i november 2004 arrangerade Sverige ett internationellt seminarium om UNEP:s styrning, i syfte att främja samsyn om reformer. Sverige är ordförande i Marrakech-processen, som ska främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster och har aktivt medverkat till en överenskommelse inom UNEP:s ram om Baliplanen för teknologistöd och kapacitetsbyggnad. Under perioden har vikten av att integrera jämställdhetsfrågorna i UNEP:s arbete lyfts fram och det svenska stödet till organisationen ökade under 2003-2004.

Det svenska engagemanget i FN:s miljökonventioner är starkt. Inom ramen för generalförsamlingen driver Sverige frågan om ökad samverkan mellan FN:s olika miljökonventioners sekretariat.

Sverige och EU har inom FN:s klimatkonvention (UNFCCC) varit drivande för att en långsiktig strategi för att ytterligare begränsa utsläppen av växthusgaser ska tas fram. Det senaste mötet i Buenos Aires i december 2004 visade hur svårt det är att inleda en bred, förutsättningslös och öppen diskussion om hur det internationella klimatarbetet bör gestalta sig efter 2012. Mötet resulterade bl.a. i ett beslut om ett arbetsprogram för att hantera den allvarliga frågan om hur världens länder ska kunna anpassa sig till en oundviklig klimatförändring. Sverige har under perioden 2003-2004 bidragit till de nya fonder som beslutades av UNFCCC och som har upprättats inom den globala miljöfonden (GEF). Fondernas syfte är att bistå de minst utvecklade länderna i deras ansträngningar att utarbeta nationella strategier för effekter av klimatförändringar samt stödja anpassningsprojekt och teknologiöverföring.

Sverige valdes hösten 2004 till ordförande i förhandlingsprocessen för en global kemikaliestrategi. Strategin ska enlighet med Johannesburgplanen vara färdig under 2005. Strategin kompletterar de rättsligt bindande avtalen på kemikalieområdet genom att skapa ett principiellt ramverk och främja u-länders förmåga till efterlevnad.

Utarmningen av jordens biologiska mångfald ökar och får allvarliga konsekvenser för människors livsmedels säkerhet, hälsa och välfärd. Vid 2004 års partsmöte till FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD) var Sverige pådrivande för att stärka bevarandet av och rätten till ursprungsbefolkningars och lokalsamhällets traditionella kunskap om biologisk mångfald. Framsteg gjordes när det gäller skydd av artrika områden och tillgång till genetiska resurser.

6.5 Den digitala klyftan

FN:s världstoppmöte om informationssamhället (WSIS) genomförs i två etapper, en i Genève i december 2003 och den andra i Tunis i november 2005. Syftet är att skapa ökad medvetenhet om och belysa den positiva effekt som IT kan ha för ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning. WSIS:s första möte i Genève resulterade i en politisk deklaration om utvecklingen av ett globalt informationssamhälle samt en därtill kopplad handlingsplan. Det är angeläget att u-länder kan utnyttja den potential som IT har för ekonomisk och social utveckling. Biståndet kan i ett inledande skede spela en viktig roll genom att påskynda utnyttjandet av dessa möjligheter. Dock måste u-länderna själva identifiera sina behov och prioritera IT i sina utvecklingsstrategier. Sverige ingår i och har åren 2002-2004 lämnat ekonomiska bidrag till UN ICT Task Force, en arbetsgrupp direkt underställd FN:s generalsekreterare.

6.6 Jämställdhet

Vid kvinnokommissionens (CSW) 48:e session i mars 2004 antogs slutsatser om mäns och pojkars roll i jämställdhetsarbetet och kvinnors lika deltagande i konfliktförebyggande, konflikthantering och fredsprocesser. Sverige spelade en aktiv roll under förhandlingarna och

drev frågor kring sexuell och reproduktiv hälsa, kvinnors rätt till sin egen kropp och sexualitet samt frågor rörande maskulinitet. Slutdokumenten fastslog mäns ansvar och vikten av utbildning av unga människor.

Inför 10-årsfirandet av FN:s stora kvinnokonferens i Peking 1995 har Sverige verkat för att medlemsländerna ska bekräfta Pekingplattformen och att språket i plattformen inte urvattnas. Slutdokumenten från de förberedande regionala mötena blev ett steg i rätt riktning där alla medlemsländer stod bakom Pekingplattformen och lyfte upp viktiga frågor som arbetet mot handel med kvinnor och barn samt våld mot kvinnor.

Då frågor kring främjande av jämställdhet och stärkande av kvinnors situation är centrala inom svenskt utvecklingsamarbete gav Sverige 16 miljoner kronor som basstöd till FN:s utvecklingsfond för kvinnor (UNIFEM) för 2004. UNIFEM:s verksamhetsplan fokuserar på en minskning av feminiseringen av fattigdom, jämställdhetsdimensionen av hiv/aids samt kvinnors deltagande i fredsprocesser.

6.7 Samarbetet mellan FN och EU inom utvecklingsområdet

Sverige har varit drivande för att öka samarbetet mellan EU och FN, en fråga som prioriterades redan under Sveriges EU-ordförandeskap 2001. Samarbetet inkluderar både konfliktförebyggande och krishantering (se vidare kapitel 3.3) och utvecklingsamarbete.

EU-kommissionen har under perioden 2003-2004 utarbetat olika policydokument om ett närmare samarbete med FN och dess fackorgan för att därigenom förbättra och fördjupa samarbetet och på ett mer generellt plan arbeta för en förstärkning av det multilaterala systemet. Kommissionen har identifierat tio FN-organisationer som anses vara av särskild relevans för EG:s samarbete för att etablera strategiska partnerskap. Idag har sådana strategiska partnerskap ingåtts med fyra FN-organisationer: UNDP, FAO, WHO och ILO. Samarbetet täcker policydialog, informationsutbyte och även finansiellt stöd. Förhandlingarna om partnerskap med FN:s livsmedelsprogram (WFP) och FN:s flyktingorgan (UNHCR) förväntas avslutas i början av 2005.

6.8 Relationerna mellan FN och det civila samhället

FN:s generalsekreterare har tillsatt en panel av framstående personer, som under 2004 presenterade sin rapport med rekommendationer om hur samarbetet mellan FN och civila samhället skulle kunna stärkas. Som svar på rapporten lade generalsekreteraren fram förslag om bl.a. ökat deltagande av enskilda organisationer i mellanstatliga organisationer, etablerandet av en stödfond för ett större deltagande av enskilda organisationer från utvecklingsländer, en förbättrad dialog mellan FN-sekretariatet och organisationerna och en utökning av *Partnerships Office* till att omfatta enheter för enskilda organisationer och parlamentariker. Sverige välkomnade rapportens rekommendationer och har framfört stöd för generalsekreterarens förslag.

FN har en grundläggande och unik uppgift att leda och samordna internationella humanitära insatser, något som framförallt framgår av generalförsamlingens resolution 46/182. Den globala humanitära verksamheten har de senaste åren knutits allt närmare FN:s säkerhetspolitiska dagordning i takt med att denna har breddats. Flera av de aktuella säkerhetspolitiska frågorna har tydlig humanitär anknytning som exempelvis barn i väpnade konflikter, kvinnor och fred, hiv/aids, skydd av civila, förebyggande av väpnade konflikter, flyktingar och internflyktingar samt skydd av humanitär personal. Även här återspeglas det breda synsätt på fred, utveckling, humanitära insatser och säkerhet som är utgångspunkten i högnivåpanelens rapport.

Det bredare säkerhetsbegreppet har också fått genomslag på säkerhetsrådets dagordning. Säkerhetsrådet har t.ex. intensifierat sin bevakning av frågan om skydd av civila i väpnad konflikt. Generalsekretären presenterade i december 2003 en handlingsplan med tio punkter för att stärka skyddet av civila i väpnad konflikt. Bland dessa finns frågan om humanitärt tillträde till nödlidande, vilket fortsätter att vara ett allvarligt problem i många konflikter samt kvinnors och barns särskilda skyddsbehov. Vissa framsteg kan noteras. Den operativa humanitära verksamheten har blivit bättre på att svara upp mot skyddsbehoven i fält och ansträngningarna på regional nivå ökat. Regeringen betonar i dessa sammanhang behovet av att finna bättre och effektivare skydds- och biståndsformer för de mest utsatta människorna. Högnivåpanelens rapport uppmärksammar frågan om skydd av civila i ett särskilt avsnitt.

De humanitära frågorna behandlas årligen i generalförsamlingen. Sverige har aktivt deltagit i utformningen av de tre övergripande resolutionerna om stärkande av humanitär samordning (58/114 och 59/211), säkerhet för humanitär personal (58/122 och 59/141) respektive humanitärt stöd i samband med naturkatastrofer (58/25 och 59/212), som samtliga antagits med konsensus. Den förstnämnda resolutionen, som bl.a. innehåller ett tydligt budskap om behovet av att försvara de viktiga principerna om neutralitet och opartiskhet för humanitärt bistånd, har traditionsenligt samordnats av Sverige. Därtill har ett antal land- eller regionspecifika resolutioner antagits. Det allmänna förhandlingsklimatet för de humanitära frågorna har påverkats av aktuella händelser såsom attacken mot FN:s högkvarter i Bagdad år 2003 och den humanitära krisen i Sudan år 2004.

I FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) har Sverige aktivt verkat för att rådet ska främja den internationella dialogen kring angelägna humanitära frågor med aktivare roll för utvecklingsländer. Med utgångspunkt i generalsekretärens årliga rapport om humanitär samordning utgör ECOSOC en viktig vägvisare för FN:s kontor för humanitär samordning (OCHA) och dess ledningsansvar för FN-systemets samordningsforum *Inter-Agency Standing Committee* (IASC).

OCHA:s budget finansieras dels inom ramen för FN:s reguljära resurser, dels genom frivilliga bidrag. Trots åtstramningen i FN:s generella budgetutrymme anser regeringen att OCHA:s andel av den reguljära budgeten gradvis bör öka för att tydligare markera att FN:s

humanitära ansvar har universell prägel. Sverige är en av de största givarna till OCHA:s kärnbudget och bidrar också till kontorets särskilda enhet för internflyktingar. Från juli 2004 och ett år framåt är Sverige ordförande i OCHA:s givarvänggrupp.

Ett flertal FN-organisationer är inriktade på humanitär verksamhet. Sverige har givit starkt stöd till FN:s flyktingorgan UNHCR:s verksamhet för skydd och bistånd till flyktingar och andra behövande som omfattas av UNHCR:s mandat. UNHCR har en viktig uppgift att i samverkan med andra relevanta organisationer söka finna varaktiga lösningar på flyktingproblematiken i först hand genom frivillig återflyttning under säkra förhållanden. Sverige har spelat en aktiv roll i arbetet i UNHCR:s styrelse. UNHCR är en i huvudsak frivilligfinansierad organisation. Trots omfattande budgetära nedskärningar och rationaliseringar i förening med aktiva insatser för att stärka och diversifiera givarbasen har UNHCR länge haft problem med underfinansierad verksamhetsbudget. Situationen har förbättrats något de senaste två åren. Sverige är en av UNHCR:s största givare. Sverige har även verkat för att UNHCR:s andel av FN:s reguljära budget bör öka, i enlighet med vad som är föreskrivet i organisationens stadga.

FN:s organisation för de palestinska flyktingarna (UNRWA) spelar en viktig roll för de palestinska flyktingarna i Syrien, Libanon, Jordanien, på Västbanken och i Gaza. Verksamheten på de ockuperade palestinska områdena har under de senaste åren kraftigt ökat och är till större delen humanitär. UNRWA:s finansiella situation har avsevärt försämrats och organisationen står inför enorma strukturella utmaningar. Det finns ett stort behov av organisatoriska förändringar. Som tredje största givare till UNRWA är Sverige aktivt involverat i detta förändringsarbete.

FN:s livsmedelsprogram (WFP) är världens största humanitära organisation och nådde under 2003 fram med hjälp till ca 110 miljoner människor i 82 länder. WFP har haft omfattande verksamhet i de stora humanitära kriser som drabbat världen under perioden. En begränsad, och minskande, del av verksamheten avser långsiktiga utvecklingsprojekt. WFP:s arbete präglas av ambitioner att utöka verksamheten och kretsen av givarländer samt öka samarbetet med den privata sektorn. Sverige är ett av de större givarländerna.

8 Männskliga rättigheter

Männskliga rättigheter, MR, reglerar förhållandet mellan staten och individen. De sätter gränser för statens maktutövning gentemot individen. Det är staten som har ansvaret för att rättigheterna respekteras. De mänskliga rättigheterna är universella och är odelbara, dvs. alla rättigheter är lika i värde och samverkar ömsesidigt.

FN-stadgan anger främjande av mänskliga rättigheter som ett av organisationens syften. Flertalet stater accepterar idag synen att mänskliga rättigheter principiellt är en angelägenhet för det internationella samfundet och denna syn betonas gång på gång också av FN:s generalsekreterare. Samtidigt ökar motståndet mot det

internationella samfundets inblandning i situationen som rör mänskliga rättigheter i specifika länder.

Riktlinjer för arbetet för mänskliga rättigheter inom FN-systemet ges framför allt av medlemsstaterna i de årliga mötena med FN:s kommission för mänskliga rättigheter (MRK, möts i Genève varje vår) och i FN:s generalförsamlings tredje utskott (i New York varje höst). Arbetet i FN samordnas sedan främst av högkommissarien för mänskliga rättigheter och dennes kontor, OHCHR, som är placerat i Genève.

Andelen i FN:s budget som avsätts för verksamhet relaterad till mänskliga rättigheter står i skarp kontrast till den politiska vikt som fästes vid dessa frågor. Sverige tillhör tillsammans med övriga nordiska länder de största bidragsgivarna till högkommissariens kontor, vars verksamhet till betydande del finansieras genom frivilliga bidrag. Det finns en överenskommelse mellan Sverige och högkommissariens kontor om fortsatt stöd. Högkommissarien verkar i linje med FN:s generalsekreterares reformansträngningar för att arbetet för respekten för mänskliga rättigheter ska genomsyra hela FN-systemet, inte minst genom FN:s egna närvaro i länder. På det viset ska arbetet för mänskliga rättigheter inte bara vara ske där högkommissarien har egna MR-kontor. Sverige stödjer OHCHR:s *Action 2*-program om reformeringen av FN:s MR-arbete. *Action 2*-programmet syftar till att nationell kapacitetsuppbyggnad och till att större integrering av MR ska ske i FN:s verksamhet på landnivå, framför allt genom fältkontoren. Ett handlingsprogram för 2004-2006 har upprättats. Sverige har bidragit till *Action 2*-programmet med 5 miljoner kronor och var först med att ge bidrag till programmet.

Under perioden har ett nytt instrument på MR-området öppnats för undertecknande. Sverige undertecknade på FN:s minnesdag för tortyroffer, den 23 juni 2003, det fakultativa protokollet till FN:s tortyrkonvention. Protokollet innehåller skrivningar om mekanismer för arbetet med att förhindra tortyr. Den svenska ratificeringsprocessen pågår. Arbetet med en konvention om funktionshindrades rättigheter påbörjades under 2002. Sverige ingår i den ad hoc-kommitté som tillsatts för att utarbeta ett utkast till konvention och som sammanträtt för förhandlingar under ett antal veckor per år under den aktuella perioden.

Främjandet av mänskliga rättigheter är prioriterat i den svenska utrikespolitiken. Sverige deltar aktivt i behandlingen av MR-frågor i FN:s generalförsamling och i kommissionen för mänskliga rättigheter. En nära samordning sker inom EU, där en stor samsyn finns mellan medlemsländerna och där ett gemensamt uppträdande eftersträvas i de flesta frågor. I detta arbete värnar Sverige bl.a. om de särskilda mekanismerna för övervakning och rådgivning, att landvinningar från 1993 års världskonferens för mänskliga rättigheter upprätthålls samt för en ökad konkretisering av frågorna på dagordningen. Frågor som lyfts fram särskilt av Sverige under perioden är bland annat respekten för mänskliga rättigheter i kampen mot terrorism, kampen mot straffrihet, samt främjande av rättsstatens principer (*rule of law*), icke-diskriminering inte minst på grund av sexuell läggning samt sexuella och reproduktiva rättigheter

Sverige fortsatte under perioden som medlem i FN:s kommission för mänskliga rättigheter. Medlemskapet omfattade perioden 2002-2004 och

har varit ett tillfälle att föra ut den svenska synen på mänskliga rättigheter och direkt påverka kommissionens arbete. Sverige står sedan länge som initiativtagare till en resolution i MRK om utomrättsliga, summariska eller godtyckliga avrättningar. Vid 2003 och 2004 års MRK-resolutioner (2003/53 och 2004/37) uppmärksammades särskilt avrättningar av personer p.g.a. av deras sexuella läggning. Dessa svenska förslag kunde antas trots kompakt motstånd från de muslimska länderna. Motsvarande skrivningar kunde, efter ett flertal omröstningar, antas i en resolution (59/197) i samma ämne i FN:s generalförsamling hösten 2004. I dessa två resolutioner behandlas även frågan om sexuell läggning. Sverige fortsatte även att hålla en hög profil i frågan om behandlingen av s.k. ländersituationer. Sedan 2003 har Sverige tagit över ansvaret för resolutionen om funktionshindrades likaberättigande till mänskliga rättigheter (2003/49 samt 2004/52) tillsammans med Mexiko.

I generalförsamlingen lade Sverige som vanligt hösten 2003 fram den resolution om 1966 års konventioner för mänskliga rättigheter (dvs. konventionerna om de medborgerliga och politiska rättigheterna samt om de ekonomiska, sociala och ekonomiska rättigheter) som behandlas vartannat år.

En rad organ inom FN-systemet har mandat som inbegriper aspekter av mänskliga rättigheter, t.ex. FN:s kvinnokommission, Kommissionen för social utveckling, Permanent forum för urbefolkningsfrågor, FN:s barnfond (Unicef), FN:s utvecklingsprogram (UNDP), Internationella arbetsorganisationen (ILO), Världshälsoorganisationen (WHO) och FN:s kontor för samordning av humanitära frågor (OCHA), FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco) och FN:s befolkningsfond (UNFPA). Deras verksamhet har också betydelse för mänskliga rättigheter i enskilda länder. Sverige verkar för att dessa organ liksom övriga relevanta delar av FN-systemet utvecklar och tillämpar en rättighetsbaserad syn på sin verksamhet i linje med den av riksdagen godkända politiken för global utveckling.

Ett sätt att bevaka och vidmakthålla engagemang på MR-området i FN är genom svensk representation i FN-organ. Sedan sommaren 2004 finns en svensk representant i FN:s övervakningskommitté för konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR).

9 Folkrätt

Under den 59:e generalförsamlingen koordinerade Sverige den vartannat år återkommande resolutionen om Genèvekonventionernas tilläggsprotokoll (59/36). Resolutionen är ursprungligen ett nordiskt initiativ som lades fram efter antagandet av tilläggsprotokollen och syftar till att uppmärksamma de humanitärrettsliga frågorna inom FN-systemet. Genom åren har resolutionen kommit att utvecklas och behandlar numera mer än enbart tilläggsprotokollen till Genèvekonventionerna. Resolutionen uppmärksammar 1954 års konvention om skydd av kulturell egendom i väpnad konflikt och ikraftträdande av det andra tilläggsprotokollet till denna konvention. Den uppmanar stater att ansluta sig till Barnkonventionens tilläggsprotokoll om barn i väpnade

konflikter. Den understryker också vikten av och potentialen hos den internationella kommissionen för undersökande av fakta som etablerats enligt artikel 90 i Protokoll I till Genèvekonventionerna.

Under 2003 och 2004 pågick förhandlingar i FN:s sjätte utskott (juridiska frågor) om ett förhandlingsmandat för en konvention mot reproduktiv kloning av människor. Stora motsättningar låste förhandlingarna. Den ena sidan, med bl.a. Costa Rica, USA och Vatikanen ville förbjuda alla former av mänsklig kloning, inklusive s.k. terapeutisk kloning, något som har betydelse för stamcellsforskning. Den andra sidan, med bl.a. Sverige, Storbritannien och Belgien, förordade ett förbud mot reproduktiv kloning, medan man värnade om fortsatta möjligheter att bedriva och utveckla stamcellsforskningen. Sverige deltar aktivt i förhandlingarna och frågan är högt prioriterad. Frågan togs åter upp vid generalförsamlingen 2004 och inte heller denna gång kunde någon överenskommelse nås. En arbetsgrupp öppen för alla delegationer och FN:s specialorgan sammankallas i februari 2005 för att om möjligt slutföra förhandlingarna.

I Folkrättskommissionen (ILC) har arbetet fortsatt inom kommissionens nuvarande mandatperiod (2002-2006) med behandling av viktiga ämnen såsom reservationer till traktater, diplomatiskt skydd, ansvaret för icke folkrättsstridiga handlingar, ansvar för internationella organisationers handlingar och vad som kommit att kallas delade naturtillgångar.

Efter drygt 25 års arbete i FN antog generalförsamlingen den 2 december 2004 en konvention om statsimmunitet. Frågor om statsimmunitet aktualiseras i ett antal olika sammanhang inför bl.a. svenska myndigheter och domstolar. Rättsområdet kan komma att ytterligare öka i betydelse i takt med den fortsatta globaliseringen och konventionen kan därmed få stor praktisk betydelse.

Generalförsamlingen antog 2003 en resolution (58/82) med ett mandat att utvidga 1994 års konvention om skydd av personal i FN-insatser och därtill anknuten personal. Förhandlingarna rör en utvidgning av konventionens tillämpningsområde till att omfatta fler insatser. Sverige deltar aktivt i ansträngningarna att förbättra skyddet av personal i FN-insatser och stödjer det utkast till tilläggsprotokoll som har arbetats fram.

De av säkerhetsrådet upprättade ad hoc-tribunalerna för brott mot humanitär rätt i f.d. Jugoslavien (ICTY) respektive i Rwanda (ICTR) har fortsatt sitt arbete. Tribunalerna arbetar enligt sina av säkerhetsrådet (i res 1503 (2003)) fastslagna slutstrategier, vilka innebär att alla förundersökningar ska vara avslutade 2004, alla förstainstansrättegångar avslutade 2008 och verksamheten färdig 2010. Under perioden har ICTR tilldelats en grupp s.k. ad litem-domare för att kunna driva flera rättegångar parallellt. Av de 18 ad litem-domare som generalförsamlingen valde år 2003 är en svensk.

FN ingick den 4 oktober 2004 ett samarbetsavtal med den Internationella brottmålsdomstolen (ICC). Avtalet tydliggör FN:s och ICC:s respektive roller och mandat, samt reglerar det institutionella och juridiska samarbetet mellan de två i frågor av gemensamt intresse. ICC, som Sverige starkt stöder och har ett nära samarbete med, har under perioden inlett sina första två förundersökningar (i Demokratiska Republiken Kongo respektive Uganda).

I plenum behandlades, som tidigare år, havsrättsfrågorna, dvs. den allmänna resolutionen om havsrätten (59/94), den s.k. omnibusresolutionen, samt resolutionen om hållbart fiske (59/25).

10 FN:s finanser

FN finansieras med obligatoriska medlemsavgifter med olika fördelning för den reguljära verksamheten, de två ad hoc-tribunalerna för f.d. Jugoslavien (ICTY) och Rwanda (ICTR) och för de fredsbevarande operationerna. Det svenska bidraget 2004 uppgick till ca 123 miljoner för de två förstnämnda och ca 329 miljoner kr för de sistnämnda. I samtliga fall 0,998% av den totala budgeten.

FN:s rapport om den finansiella situation visar att samtidigt som organisationens likviditet förbättrats under 2003 har andelen länder som betalar sina bidrag mycket sent eller inte alls ökat. Enligt artikel 19 i FN-stadgan ska en medlemsstat som har skulder som överstiger två års anmodade betalningar förlora sin rösträtt. Detta sker med automatik såvida inte generalförsamlingen beslutar om att bevilja undantag. Inbetalningarna till FN:s budget för krigsförbrytartribunalerna släpar efter en hel del. FN:s skuld till medlemsländerna har också på grund av det instabila finansiella läget ökat under de senaste åren. Under 2004 förbättrades den finansiella situationen för FN något, även om den fortfarande inte kunde beskrivas som god. Sverige och EU verkade under perioden aktivt för förbättrade förutsättningar för en stabil bas för FN:s finanser. Unionens grundläggande ståndpunkt bygger på att medlemsstaterna ska betala sina bidrag till budgeten i tid, fullt ut och utan villkor.

Behovet av resurser för FN:s fredsfrämjande operationer ökar eller minskar beroende på förekomsten av nya konflikthärddar och beslut i FN:s säkerhetsråd om nya eller utvidgade insatser. Eftersom de fredsfrämjande FN-operationerna har ökat i både antal och omfång under senaste åren har också kostnaderna tilltagit kraftigt, vilket skapar en större utsatthet för organisationens finanser. Detta innebär högre uttaxeringar för de enskilda medlemsstaterna när utgifterna för insatserna ökar väsentligt. Ökning sker genom beslut i FN:s säkerhetsråd som är svåra att påverka för det enskilda landet.

Under hösten 2003 behandlade generalförsamlingen komplicerade och politiskt laddade frågor. Strax före jul 2003 antogs FN:s reguljära budget för 2004-2005 som tillgodosåg ett antal viktiga prioriteringar och medförde ett något större budgetärt manöverutrymme än väntat för generalsekreteraren. Budgetresolutionen (58/270) blev till skillnad från tidigare år kort och operativ. Framgångar kunde noteras i den av Sverige koordinerade förhandlingen om bidragsskalorna, dvs. de tabeller som utvisar hur stor andel i procent varje medlemsland ska betala. Där kunde till sist enighet nås om att bevara den rådande metodologin i ytterligare tre år, trots en stark önskan från många stater att minska sina andelar. I enlighet med FN:s generalsekreterares reformrapport kunde medlemsländerna också enas om en kraftigt förenklad budget- och planeringsprocess där den fyraåriga medelfristiga planen ersätts med en

tvåårig plan som kombineras i ett s.k. strategiskt ramverk med den nuvarande budgetramen. Den tvååriga planens text ska vara identisk med texten till programbudgeten. En annan viktig reform var införandet på försök av behörighet för generalsekreteraren att på vissa villkor flytta 50 tjänster mellan olika avdelningar under 2004 och 2005. En rad svenska krav vann gehör såsom förstärkning av MR-kontoret i Genève och en ökning av UNHCR:s andel av den reguljära budgeten.

Den viktiga frågan om renoveringen av FN-sekretariatsbyggnaden i New York, *Capital Master Plan*, behandlades kort under hösten 2003. Designfasen fortskred som planerat. Frågan behandlades även under hösten 2004, varvid generalförsamlingen beslutade att skjuta upp behandlingen till våren 2005, så att klarhet skulle kunna uppnås om det amerikanska erbjudandet att låna ut pengar (med ränta) till FN och övriga åtgärder från USA:s sida i samband med projektet. Den stora utestående frågan är hur finansieringen av det angelägna projektet ska kunna lösas. Från många håll framförs åsikten att USA som "värdnation" borde ta ett större finansieringsansvar än vad man hittills varit berett att göra.

Under generalförsamlingen hösten 2004 var en av de viktigaste frågorna säkerhet för FN:s personal och installationer. Förhandlingen syftade till beslut om ett övergripande och integrerat säkerhetssystemet för FN. En resolution (59/276) antogs om tillskapande av en ny enhet för säkerhet i FN (*Department of Safety and Security*) att ledas av en undergeneralsekreterare med ett stort antal nya tjänster till sitt förfogande. Detta för att möta den nya hotbild av terror mot FN och som ett kraftfullt svar på den kritik som riktats mot FN efter attentatet i Bagdad i augusti 2003. Under 2004 togs även beslut om personalfrågor genom en omfattande resolution (59/266) som Sverige förhandlade för EU:s räkning och om budgetfrågor såsom finansiering av krigsförbrytartribunalerna. Därtill beslutades i olika revisionsfrågor, bl.a. om en förstärkning av FN:s internrevision (OIOS) och om reformering av *Joint Inspection Unit*, ett Genèvebaserat externt revisionsorgan.

Sverige anordnade hösten 2003 i Princeton, USA, och hösten 2004 i Glion, Schweiz, seminarier om resultatstyrd budgetering (RBB) i FN. Seminarierna har utgjort ett stöd till FN:s generalsekreterares reforminitiativ om införande av RBB inom FN. RBB kan ses som navet för en mer genomgripande reform av FN-systemets program- och budgetplanering liksom ett naturligt sätt att skapa prioriteringar och korresponderande resurser för organisationerna.

Sveriges samlade bidrag till FN uppgick 2003 till 6,6 miljarder kronor. I summan ingår bidrag till FN:s fonder och program, svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser, avgiften till FN:s reguljära budget mm. Drygt två miljarder utgjordes av basbudgetstöd till FN:s ekonomiska och sociala verksamhet. Därutöver har Sida lämnat projektbidrag om ca 1,5 miljarder kronor.

Svenskt deltagande i FN-ledda fredsfrämjande insatser och andra insatser med FN-mandat per den 31 januari 2005

Afrika söder om Sahara

FN:s mission i Demokratiska Republiken Kongo, MONUC
5 militärobservatörer, 4 civilpolis, 2 stabsofficerare

FN:s mission i Sierra Leone, UNAMSIL
2 militärobservatörer, 3 civilpolis

FN:s mission i Liberia, UNMIL
235 trupp, 3 stabsofficerare, 6 civilpolis

FN:s mission i Etiopien-Eritrea, UNMEE
5 militärobservatörer

FN:s förberedande mission i Sudan, UNAMIS
1 civilpolis

Asien

FN:s mission i Östtimor, UNMISET
2 militärobservatörer, 2 civilpolis

FN:s mission i Indien-Pakistan, UNMOGIP
6 militärobservatörer

FN:s mission i Afghanistan, UNAMA
1 militärobservatör, 1 civilpolis

International Security Assistance Force, ISAF (Nato-ledd insats med FN-mandat i Afghanistan)
89 trupp

Europa och Centralasien

FN:s mission i Kosovo, UNMIK
28 civilpolis

Kosovo Force, KFOR (Nato-ledd insats med FN-mandat)
320 trupp

EUFOR, Bosnien-Hercegovina (EU-ledd insats med FN-mandat)
64 trupp

FN:s observatörsmission i Georgien, UNOMIG
3 militärobservatörer

Mellanöstern

FN:s kommission för stilleståndsövervakning i Palestina, UNTSO
7 militärobservatörer

Totalt

Skr. 2004/05:95

Civilpolis: 45

Militärobservatörer: 31

Trupp: 708

- varav FN-ledda insatser: 235

- varav FN-mandaterade insatser: 473

Stabsofficerare: 5

Lista över förkortningar

C34	Special Committee on Peacekeeping Operations
CBD	Convention on Biological Diversity
CSD	Commission on Sustainable Development
CSW	Commission on the Status of Women
CTBT	Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty
CTC	Counter Terrorism Committee
DDR	Disarmament, Demobilisation and Re-integration
DPA	Department of Political Affairs
DPKO	Department of Peace-keeping Operations
ECOSOC	Economic and Social Council
ECOWAS	Economic Community Of West African States
EUPM	EU Police Mission (Bosnien-Hercegovina)
EUPOL	EU Police mission (DR Kongo)
FAO	Food and Agriculture Organisation
GAVI	The Global Alliance for Vaccines and Immunization
GEF	Global Environment Facility
GFATM	Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria
GSTP	Global System of Trade Preferences
HCOC	Hague Code of Conduct
IASC	Inter Agency Standing Committee
ICC	International Criminal Court
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights
ICTR	International Criminal Tribunal for Rwanda
ICTY	International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia
IFAD	International Fund for Agricultural Development
IFF/IFFIm	International Finance Facility/International Finance Facility Immunization
IHR	International Health Regulations
ILAC	International Legal Assistance Consortium
ILC	UN International Law Commission
ILO	International Labour Organisation
ISAF	International Security Assistance Force in Afghanistan
ITC	International Trade Center
KFOR	Kosovo Force
MONUC	United Nations Mission in the Democratic Republic of Congo/Mission des Nations Unies en République Démocratique du Congo
MRK (CHR)	Commission for Human Rights
Nato	North Atlantic Treaty Organisation
NPT	Nuclear Non-Proliferation Treaty
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
OHCHR	UN Office High Commissioner for Human Rights
OIOS	UN Office of Internal Oversight Services
OPCW	Organisation for the Prevention of Chemical Weapons
OSCE/OSSE	Organization for Security and Cooperation in Europe
PRSP	Poverty Reduction Strategy Papers
SHIRBRIG	The Multinational Stand-by High Readiness Brigade for UN operations
SRHR	Sexual and Reproductive Health and Rights
UNAIDS	UN Joint Programme on HIV/AIDS
UNCITRAL	UN Commission on International Trade Law
Unctad	UN Conference on Trade and Development
UNDG	UN Development Group
UNDP	UN Development Fund
UNEP	UN Environment Programme
UNFCCC	UN Framework Convention on Climate Change
UNFF	UN Forum on Forests
UNFPA	UN Population Fund
UNHCR	UN High Commissioner for Refugees
Unicef	UN Childrens Fund
Unesco	UN Educational, Scientific and Cultural Organization
Unifem	UN Development Fund for Women
UN-HABITAT	Commission on Human Settlements
UNMIL	UN Mission in Liberia

UNODC UN Office on Drugs and Crimes
UNOWA UN Office for West Africa
UNRWA UN Relief and Work Agency for Palestine Refugees in the near east
WFP World Food Programme
WHO World Health Organisation
WSIS World Summit on the Information Society
WTO World Trade Organisation

Skr. 2004/05:95

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträdet den 10 mars 2005.

Närvarande: Statsministern Persson, ordförande, och statsråden Ringholm, Sahlin, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Holmberg

Regeringen beslutar skrivelse 2004/05:95 Sverige i Förenta nationerna 2003-2004